

دبیر شورای امنیت روسیه:

کشیدن نام‌های رهبران طالبان از فهرست سیاه سازمان ملل پیش از وقت است

اطلاعات روز: نیکولای پاتروشیوف، دبیر شورای امنیت روسیه می‌گوید که کشیدن نام‌های رهبران گروه طالبان از فهرست سیاه شورای امنیت...

صفحه ۲

نخستین پرواز هواپیمای کام ایر با خلبان و خدمه‌های زن تاریخ ساز شد

صفحه ۲

رئیس جمهوری سابق ایرلند
در مورد دختر حاکم دومی:

خانواده لطیفه مرا فریب دادند

صفحه ۶

سرنوشت تراژیک یا واقعیت محتوم؟

مروزی بر کتاب «روشنایی خاکستر»

صفحه ۸

یادداشت روز

یک سالگی توافق نافر جام

فردا یک سالگی توافق است که در نوع خود بی‌پیشینه بود. امریکا به‌عنوان قدرت همون نظامی جهانی پس از نزدیک به دو دهه مبارزه‌ی نفس‌گیر زیر نام عملیات آزادی ناگزیر شد با دشمنی توافق‌نامه صلح امضا کند که در قد و قامت یک گروه شورشی بیشتر نبود. به همین دلیل بسیاری این توافق را به‌عنوان توافق تاریخی معنا کردند. خیلی‌ها هم از این فراتر این اتفاق را یک توافق ننگین صلح دولت امریکا با طالبان خواندند. بسیاری هم پس از امضای توافق امریکا و طالبان این سوال را از خود پرسیدند که چگونه به این جا رسیدیم؟ اما دست‌کم در یک سالگی توافق امریکا و طالبان روشن شد که این موافقت‌نامه‌ی تاریخی یا ننگین و یا هم عجیب، یک توافق نافر جام بوده است. هیچ چیز مشخصی از این توافق حاصل نشد و حملات مرگبار طالبان به‌صورت گسترده ادامه یافت. سود این توافق تنها به جیب طالبان رفت. امریکا امتیازات ملموس و بزرگی را در بدل وعده‌های غیرقابل‌اجرای یک دشمن غیرقابل‌اعتماد دودستی به طالبان داد. مشکل بزرگ توافق‌نامه امریکا و طالبان در این بود که این توافق‌نامه به طالبان یک سری امتیازات ملموس را می‌داد...

۲

حمایت یک‌دست از قوای مسلح؛ در نهم حوت غنی بر ادامه‌ی حکومتش تأکید کرد

۳

یک عضو شورای ولایتی ننگرهار در انفجار ماین زخمی شد

اطلاعات روز: منابع محلی در ولایت ننگرهار تأیید می‌کنند که عبدالقهار قدیر، عضو شورای ولایتی این ولایت در نتیجه‌ی انفجار ماین در شهر جلال‌آباد زخمی شده است...

انفجاری در کابل یک کشته و دو زخمی بر جای گذاشت

۲

یک مانع بزرگ دیگر برای انتقال امباپه به رئال مادرید

۷

واکاوای مقوله‌ی «قدرت» در امر «مبارزه با شورش‌گری»

مطالعه موردی جنگ شوروی در افغانستان

است که برتری نظامی هرگز نمی‌تواند ضامن موفقیت یک کارزار نظامی باشد. «باری پوزن» استدلال می‌کند که شورشیان به‌دلیل برخورداری از «مزیت بازی در زمین خانه»، از توانایی به‌هم‌زدن موازنه قدرت به نفع خودشان در برابر بازیگر به مراتب قدرتمندتر از خودشان برخوردارند. این یعنی شورشیان در قلمرو...

پیروزی در مداخلات نظامی و موفقیت در «کارزارهای مقابله با شورش‌گری» به چالش دولت‌های قدرتمند قرن ۲۰ و ۲۱ تبدیل شد. کارزارهای نظامی در سومالی (۱۹۹۲-۱۹۹۵)، یمن (۲۰۱۵ تا کنون)، افغانستان (۱۹۷۹-۱۹۸۹ و ۲۰۰۱ تا کنون) و ویتنام (۱۹۶۵-۱۹۷۵) برای دولت‌های قدرتمند یادآور تلخ این مسأله...

تحلیل ۵

یک سالگی توافق‌نامه دوحه؛ کاغذپاره‌ی ناکام یا سند صلح افغانستان؟

سال گذشته در چنین روزی، ۱۰ حوت ۱۳۹۸ توافق‌نامه صلح امریکا و طالبان با عنوان «موافقت‌نامه‌ی آوردن صلح به افغانستان» در شهر دوحه توسط زلمی خلیل‌زاد، نماینده ویژه‌ی امریکا در امور صلح...

تحلیل

کابل‌نان؛ روزگار غم‌انگیز سالمندان خیابانی

در بسیاری از کشورهای جهان نهادها و سازمان‌های ویژه‌ای وجود دارند که برای رسیدگی و مراقبت از سالمندان تأسیس شده‌اند. در افغانستان اما جای چنین تأسیساتی به شکل تأسف‌آوری خالی است. این درحالی‌که است که افراد پیر در این کشور با دشواری‌ها و محنت‌های فراوانی دست و پنجه نرم می‌کنند. یکی از آن موارد کار تا آخرین نفس و رنج تا آخرین رمق است. این موضوع آن قدر واضح است که نیازی به حرف اضافه نیست، کافی است چشم باز کنیم و از حضور پرتعداد افراد پیر و ناتوان در سطح شهر حیرت‌زده شویم؛ روزانه هزاران پیرمرد با کراچی‌های دستی از صبح تا شام برای چند افغانی در خیابان‌های شهر پیش خدا و بندگان خدا زاری می‌کنند. شمار این سالمندان خیابانی اگر از کودکان خیابانی در کابل بیشتر نباشند، کمتر نیستند...

۳

بسته های ویژه اینترنتی برای
بلاک های رهائشی و خانه های انفرادی

AFGHANET

ادامه‌یادداشت‌روز

طبق این توافق‌نامه تعداد نیروهای ایالات متحده و نیروهای ائتلاف در افغانستان طی ۱۳۵ روز به ۸۶۰۰ سرباز کاهش پیدا می‌کند. سپس باقی‌مانده نیروهای امریکایی و ائتلاف طی ۱۴ ماه از افغانستان خارج شوند. آزادکردن پنج‌هزار زندانی طالبان از زندان‌های دولت افغانستان و حذف نام طالبان از فهرست سیاه و برداشتن ممنوعیت سفر برای اعضای این گروه همگی امتیازات ملموس و قابل اندازه‌گیری است. هیچ راه گریزی غیر از عمل به آن وجود ندارد. اما سه تعهد بزرگ طالبان در این توافق‌نامه نه ملموس است و نه ضمانت اجرایی دارد. قرار بود طالبان برای کاهش خشونت همکاری کند، روابط خود را با گروه القاعده قطع کند و مذاکرات بین‌الافغانی را شروع کند. در طول یک سال گذشته طالبان به هیچ کدام از این تعهدات پایندی نداشته است.

طالبان همزمان با شروع مذاکرات و خیلی وقت پیش از امضای توافق‌نامه این گروه با امریکا خشونت را پیوسته افزایش داده و در طول یک سال گذشته خشونت‌ها و تلفات غیرنظامیان به مرحله‌ی نگران‌کننده‌ای رسیده است. گزارش تازه‌ی سازمان ملل متحد درباره تلفات غیرنظامیان در سال ۲۰۲۰ نشان می‌دهد که پس از آغاز مذاکرات بین‌الافغانی تلفات غیرنظامیان نه‌تنها بیشتر شده که آمار تلفات غیرنظامیان وحشتناک است. در مورد دومین تعهد طالبان نیز نظارت نهادهای بین‌المللی نشان می‌دهد که نه‌تنها طالبان با القاعده قطع رابطه نکرده که این رابطه را بیشتر کرده‌اند. رویکرد طالبان در مذاکرات بین‌الافغانی نیز مبتنی بر وقت‌کشی و منتظرماندن برای خروج نیروهای بین‌المللی از افغانستان بوده‌اند. به‌رغم همه‌ی تخطی‌های آشکار، اما از نظر حقوقی طالبان این عدم تعهد را نمی‌پذیرند و بنا بر راه‌های گزیری که توافق‌نامه برای طالبان باز گذاشته کسی هم نمی‌تواند این گروه را مواخذه کند.

حالا که قرار است دولت جدید امریکا توافق‌نامه یک سال پیش را بررسی کند و اکنون که روشن شده طالبان یک دشمن غیرقابل‌اعتماد اند، وقت آن رسیده است که این گروه وادار به عقب‌نشینی شود. نیاز است که مانند امریکا طالبان نیز به تعهدات ملموس و قابل‌اندازه‌گیری متعهد شوند. ضروری‌ترین تعهد الزام به کاهش خشونت در افغانستان است. طالبان باید به‌طور روشن به کاهش خشونت و تن‌دادن به مذاکرات معنادار را بپذیرند. از آغاز این توافق طالبان پیوسته احساس پیروزی کرده‌اند. بلافاصله پس از توافق واکنش ملاهیت‌الله، سرشار از حس پیروزی بود: «مارت اسلامی به نصرت پروردگار و به نمایندگی مردم دلیر افغانستان توانست که پس از تقریباً ۱۹ سال جهاد و مبارزه، بالاخره برای پایان اشغال از افغانستان به توافق برسد». واقع این است که در یک سال گذشته طالبان خواب فتح را دیده‌اند. بنابراین وقت آن رسیده است که خواب فتح طالبان آشفته و این حس پیروزی پس گرفته شود.

اطلاعات روز: نیکولای پاتروشیوف، دبیر شورای امنیت روسیه می‌گوید که کشیدن نام‌های رهبران گروه طالبان از فهرست سیاه شورای امنیت سازمان ملل متحد تا رسیدن به نتایج ملموس در مذاکرات صلح، پیش از وقت است. وزارت امور خارجه دیروز (شنبه، ۹ حوت) با نشر خبرنامه‌ای گفته است که دبیر شورای امنیت روسیه این موضوع را در دیدار با محمدحنیف اتمر، وزیر این وزارت در شهر مسکو، پایتخت این کشور مطرح کرده است.

به نقل از خبرنامه، او همچنان گفته است که برگشت امارت طالبان در افغانستان برای روسیه «قطعاً» پذیرفتنی نیست. نیکولای پاتروشیوف افزوده است که کشورش به روند صلح و احیای مجدد پس‌اصح در افغانستان اهمیت ویژه قابل است.

وزارت خارجه افزوده است که دو طرف در این دیدار بر آغاز مذاکرات جدی و پرمحتوا و رسیدن به یک راه‌حل سیاسی

فرآیند مبتنی بر اراده‌ی مردم افغانستان نیز تأکید کرده‌اند. همچنان اهمیت اجماع منطقه‌ای برای صلح و افزایش تماس‌ها و گفت‌وگوهای چندجانبه با شمولیت کشورهای اثرگذار منطقه در روند صلح افغانستان، نیز از محورهای بحث دو طرف بوده‌اند.

محمدحنیف اتمر در این دیدار گفته است که دولت افغانستان به تمامی تعهداتش در روند صلح، از جمله رهایی شش‌هزار زندانی طالبان عمل کرده است. او اما گفته است که در مقابل، گروه طالبان برخلاف انتظار به تعهدات‌شان عمل نکرده‌اند.

همچنان وزارت امور خارجه گفته است که دبیر شورای امنیت روسیه و

کشیدن نام‌های رهبران طالبان از فهرست سیاه سازمان ملل پیش از وقت است

دبیر شورای امنیت روسیه:

محمدحنیف اتمر که در یک سفر سه روزه به مسکو رفته است، نیز گفته بود که افغانستان از موضع روسیه در مورد برگشت امارت طالبان و شرایط کشیدن نام رهبران این گروه از فهرست سیاه استقبال می‌کند.

قبل از این، حمدالله محب، مشاور امنیت ملی کشور در کمیته‌ی تعزیرات شورای امنیت سازمان ملل متحد گفته بود که برای جلوگیری از خشونت طالبان از تحریم‌های شورای امنیت سازمان ملل استفاده شود. آقای محب افزوده بود که طالبان به خشونت‌ها بی‌سابقه علیه حکومت و جامعه روی آورده و رهبری این گروه، با سفرهای خارجی، از میز مذاکره طفره می‌روند.

همچنان به گفته‌ی او، طالبان تعهدشکنی می‌کنند و علی‌رغم آزادی از زندان به جنگ بر می‌گردند. مشاور امنیت ملی کشور تأکید کرده بود که در چنین وضعیت، تحریم‌های شورای امنیت سازمان ملل بسیار مهم است.

محمدحنیف اتمر در این دیدار، علاوه بر موضوع صلح در مورد همکاری‌های دو کشور در بخش‌های سیاسی و امنیتی نیز صحبت و تبادل نظر کرده‌اند.

آقای اتمر در این دیدار خواهان گسترش بیشتر روابط و ایجاد فصل جدیدی از همکاری‌ها میان دو دولت در بخش‌های سیاسی، اقتصادی و فرهنگی شده است.

دبیر شورای امنیت ملی روسیه درحالی کشیدن نام‌های رهبران طالبان از فهرست سیاه سازمان ملل متحد تا رسیدن به نتایج ملموس در مذاکرات صلح را پیش از وقت خوانده است که دو روز پیش (جمعه، ۸ حوت) سرگی لاوروف، وزیر خارجه‌ی روسیه در یک نشست مشترک خبری با آقای اتمر گفته بود که برای کشیدن نام رهبران طالبان از فهرست سیاه نیاز به پیش‌رفت‌های لازم در مذاکرات صلح است.

او افزوده بود که کشورش همچنان از امارت طالبان حمایت نمی‌کند.

اسکات میلر:

قربانی‌های نیروهای امنیتی افغانستان فراموش نمی‌شود

او در این پیام افزوده است که مردم افغانستان به نیروهای امنیتی و دفاعی‌شان افتخار می‌کنند و این نیروها برقراری صلح را در آینده ممکن خواهند ساخت. فرمانده مأموریت حمایت قاطع از خدمات و شجاعت نیروهای امنیتی افغانستان قدردانی کرده است. از چند سال به این طرف از نهم حوت به‌عنوان روز ملی سرباز در افغانستان گرامی‌داشت می‌شود.

اطلاعات روز: جنرال اسکات میلر، فرمانده مأموریت حمایت قاطع در افغانستان گفته است که مردم افغانستان در شرایطی که با مشکلات امنیتی در سراسر این کشور مواجه هستند، قربانی‌های نیروهای امنیتی را فراموش نمی‌کنند. آقای میلر این اظهارات را در پیامی به مناسبت نهم حوت، روز ملی نیروهای امنیتی و دفاعی افغانستان مطرح کرده است.

نخستین پرواز هواپیمای کام‌ایر با خلبان و خدمه‌های زن تاریخ‌ساز شد

به‌ویژه در جامعه‌های مردسالار مانند خاورمیانه، بسیار نادر است، اما او امیدوار است که مستندش در مورد شرکت هوایی کام‌ایر سبب تغییر در جامعه شود و زنان بیشتری به سکتور هوانوردی بپیوندند.

او در عین حال گفته است درحالی که نخستین پرواز با خلبان و خدمه‌های پرواز یک دست‌آورد کلان است، اما در افغانستان به‌خاطر دلایل امنیتی تجلیل از این گونه دست‌آوردها بسیار کم است. با این حال، در گزارش «بزنس انسایدر» آمده است که پرواز هواپیمای کام‌ایر به کشورهای اروپایی ممنوع است، اما به‌زودی پرواز کام‌ایر به فرانکفورت آلمان به کمک سربازرسی عملیات ایمنی پرواز ایاتا (انجمن ترانسپورت هوایی بین المللی) شروع می‌شود.

پرواز دعوت شده بوده، به اینسایدر گفته است که این پرواز هواپیمای کام‌ایر هیچ فرقی با پروازهای دیگر نداشته و کاملاً

راحت بوده است.

کاهیل همچنان به «بزنس اینسایدر» گفته است که خدمه‌های این پرواز نیز مانند خیلی جاهای دیگر، «مسلمی و رسمی» بوده‌اند. به گفته‌ی کاهیل، او در چندین برنامه‌ی راهنمای پروازهای بین‌المللی حضور داشته، اما هیچ تغییری را با این پرواز حس نکرده است. جوش کاهیل همچنان گفته است که دیدن خلبان‌های زن در سراسر جهان،

به‌ویژه سکتور هوانوردی می‌داند. او همچنان نوشته است که این اداره برای تقویت حضور زنان در سطح رهبری سکتور

هوانوردی و در بخش‌های تکنیکی متعهد است.

از سوی هم، وبسایت «بزنس اینسایدر»، گفته است که این پرواز روز چهارشنبه هفته‌ی گذشته (۶ حوت) از کابل به شهر هرات و برعکس آن از هرات به شهر کابل انجام شده و ۹۰ دقیقه زمان را در بر گرفته است.

جوش کاهیل، منتقد خدمات هواپیمایی و یوتیوبر که برای مستندسازی در این

اطلاعات روز: شرکت هوایی خصوصی کام‌ایر نخستین پروازش را با خلبان و خدمه‌های زن انجام داده است. در تاریخ کشورهای جنوب آسیا این نخستین پروازی است که با خلبان و خدمه‌های زن انجام شده است.

محمدقاسم وفایی‌زاده، رییس اداره هوانوردی ملکی افغانستان گفته است که محدثه میرزایی، خلبان افغان و کپتان و پرونیکا بورسویا با چهار خدمه پرواز زن هواپیمای نوع ایرباس ۷۳۷-۵۰۰ را در یک پرواز میان کابل و هرات به‌طور مستقل مدیریت کرده‌اند.

آقای وفایی زاده در صفحه‌ی رسمی فیس‌بوک خود نوشته است که اداره هوانوردی افغانستان این پرواز را نشانه‌ی از رشد حضور زنان در سکتورهای مختلف

یک عضو شورای ولایتی ننگرهار در انفجار ماین زخمی شد

کنارجاده‌ای بوده است. او جزئیات بیشتری در این مورد ارائه نکرد. از سوی هم، ظاهر عادل، سخن‌گوی شفاخانه‌ی حوزوی ننگرهار به روزنامه اطلاعات روز گفت که از محل این رویداد، یک کشته و یک زخمی به این شفاخانه منتقل شده‌اند. تاکنون شخص و یا گروهی مسئولیت این رویداد را به عهده نگرفته است.

ولایت ننگرهار در شرق کشور از ولایت‌های ناامن است. در بخش‌هایی از این ولایت از جمله شهر ننگرهار گروه‌های طالبان و داعش حضور و فعالیت دارند. این گروه‌ها هم تاکنون در این مورد چیزی نگفته‌اند.

اطلاعات روز: منابع محلی در ولایت ننگرهار تأیید می‌کنند که عبدالقهار قدیر، عضو شورای ولایتی این ولایت در نتیجه‌ی انفجار ماین در شهر جلال‌آباد زخمی شده است.

فرید خان، سخن‌گوی فرماندهی پولیس ننگرهار به روزنامه اطلاعات روز گفت که این رویداد چاشت دیروز (شنبه، ۹ حوت) در ساحه‌ی «فارم هده»، از مربوطات ناحیه‌ی ششم شهر جلال‌آباد رخ داده است.

او افزود که در این انفجار یک غیرنظامی کشته شده است. سخن‌گوی فرماندهی پولیس ننگرهار افزود که این رویداد ناشی از انفجار ماین

انفجاری در کابل یک کشته و دو زخمی بر جای گذاشت

جدیدی ماین‌گذاری که به گفته‌ی او کار طالبان است، را افشا کرده است. آقای صالح گفته است که یک نوع برمه از سوی پاکستان در اختیار طالبان قرار داده شده است که در ظرف دو یا سه دقیقه زمین را با عمق ۱۰ سانتی‌متر حفر می‌کند و سپس در مدت زمان کوتاه ماینی را که هم‌رنگ جاده است، جاسازی می‌کند.

به گفته‌ی فرامرز، این ماین‌ها از سوی «تروریستان» به‌منظور هدف قراردادن مردم «بی‌گناه» جاسازی شده بود که از سوی تیم مشترک امنیتی کابل کشف و خنثی شده است.

اخیرا انفجار ماین‌های مقناطیسی و کنارجاده‌ای در بخش‌های مختلف شهر کابل افزایش یافته است. امرالله صالح، معاون اول ریاست‌جمهوری شیوه‌ی

آقای فرامرز همچنان گفته است که در این رویداد یک عراده موتر نوع کرولا هدف انفجار ماین قرار گرفته است.

از سوی هم، فرامرز گفته است که پولیس کابل از انفجار سه حلقه ماین در مربوطات ناحیه‌های هشتم، ساحه‌ی شاه شهید ناحیه‌ی هجدهم شهر کابل و ساحه‌ی زرشخ ولسوالی پغمان جلوگیری کرده است.

اطلاعات روز: پولیس کابل می‌گوید که در نتیجه‌ی انفجاری در مربوطات ولسوالی بگرامی کابل یک نفر کشته و دو نفر دیگر زخمی شده‌اند.

فردوس فرامرز، سخن‌گوی فرماندهی پولیس کابل گفته است که این انفجار حوالی ساعت ۹:۰۰ صبح دیروز (شنبه، ۹ حوت) در جاده‌ی کابل - لوگر رخ داده است.

حمایت یکدست از قوای مسلح؛

در نهم حوت غنی بر ادامه‌ی حکومتش تأکید کرد

لطف‌علی سلطانی

کابل دیروز به مناسبت نهم حوت، روز سرباز، شاهد برگزاری چندین مراسم بود. غنی در این روز به ادامه‌ی حکومتش تا ختم این دوره تأکید کرد و عبدالله عبدالله، رییس شورای عالی مصالحه از طالبان خواست که به تسریع روند گفت‌وگوهای صلح و برقراری آتش‌بس که خواست مردم افغانستان است، تمکین کنند.

رییس‌جمهور غنی در مراسمی که دیروز در تالار وزارت دفاع ملی برگزار شده بود، به گونه‌ی تلویحی به ادامه‌ی کارش به‌عنوان رییس‌جمهور افغانستان تأکید کرد و گفت که «مدت جمهوری» در قانون اساسی افغانستان مشخص شده است. بر بنیاد قانون اساسی یک رییس‌جمهور منتخب پنج سال زمام امور کشور را در دست می‌گیرد. از دوره‌ی دوم ریاست‌جمهوری آقای غنی نزدیک به یک‌ونیم سال می‌گذرد.

او در حالی که کارش به‌عنوان رییس‌جمهور تأکید می‌کند که گفت‌وگوهای صلح میان جمهوری اسلامی افغانستان و گروه طالبان در دو حه جریان دارد. گروه طالبان حکومت آقای غنی را مانعی بر سر راه صلح می‌خواند و خواهان کناره‌رفتن او از قدرت است. ساختار سیاسی که برای کناره‌زدن آقای غنی از قدرت مطرح است ایجاد حکومت موقت یا عبوری است؛ طرحی که در میان جریان‌های سیاسی در داخل افغانستان و حامیان منطقی‌های طالبان نیز تا اندازه‌ای طرفدار دارد.

آقای غنی اما کناره‌رفتنش از قدرت را به اراده‌ی مردم و برگزاری انتخابات مشروط کرده است. او در نشست دیروز گفت که رسیدن به قدرت باید براساس رأی و اراده‌ی مردم افغانستان باشد: «موقف دولت مشخص است. این حق ملت است که رییس‌جمهور آینده‌ی خود را انتخاب کنند. مدت جمهوری هم مشخص است.»

غنی با اشاره به موقف علمای دین در داخل و خارج کشور که جنگ جاری طالبان علیه نیروهای امنیتی و دفاعی افغانستان را ناروا خوانده‌اند، گفت که مشروعیت جنگ طالبان سلب شده است. به گفته‌ی آقای غنی، جنگ فعلی طالبان بر سر قدرت است: «برای رسیدن به قدرت راه حل سیاسی وجود دارد. طالبان اگر فرزندان واقعی افغانستان‌اند باید در کنار دیگر افغان‌ها بایستند. اگر افغانیت را قبول نمی‌کنند، گناه خودشان است.»

رییس‌جمهور غنی حفظ، تقویت و تجهیز نیروهای امنیتی و دفاعی کشور را اولویت حکومت خواند و گفت که این نیروها در واقع «حافظ امنیت جهان» هستند؛ زیرا به گفته‌ی او این نیروها در حال حاضر ۹۰ درصد عملیات‌های ضد تروریسم را مستقلاً انجام می‌دهند.

در کنار نیروهای امنیتی افغانستان، نیروهای خارجی نیز در افغانستان عملیات‌های ضد تروریستی انجام می‌دهند. در حال حاضر شمار مجموعی نیروهای خارجی در افغانستان به حدود ۹۶۰۰ تن می‌رسند که شامل ۲۵۰۰ نیروی امریکایی نیز می‌شود. آنان در کنار انجام عملیات‌های ضد تروریستی مسئولیت مشوره‌دهی، تجهیز و آموزش، در مواردی پشتیبانی هوایی از نیروهای امنیتی و دفاعی افغان را نیز به

عبدالله عبدالله، رییس شورای عالی مصالحه در یک مراسم جداگانه که به مناسبت برگشت مارشال عبدالرشید دوستم به کابل و روز سرباز برگزار شده بود، نیروهای امنیتی و دفاعی کشور را مدافع صلح و ارزش‌های مردم افغانستان خواند.

مارشال دوستم هم ضمن قدردانی از نیروهای امنیتی و دفاعی کشور اعلام کرد در صورتی که پروسه‌ی صلح به نتیجه نرسد، به طالبان اجازه نمی‌دهد که

وضعیت فعلی (ثبات نسبی فعلی) را برهم بزند: «رییس‌جمهور و شورای امنیت اگر فیصله کند، طالبان را می‌زنیم. حتا اگر یک بلست (وجوب) جغرافیا برای ما باقی بماند از این نظام و جمهوریت دفاع می‌کنیم.»

سعادت منصور نادری، وزیر دولت در امور صلح نیز دیروز در مراسم جداگانه‌ای که به مناسبت نهم حوت در مقر این وزارت برگزار شد، گفت که اگر تلاش‌های نیروهای امنیتی و دفاعی کشور نمی‌بود، امروز فرصت صلح فراهم نمی‌شد. او خطاب به طالبان گفت که از طریق جنگ برنده نمی‌شوند: «خواست ملت افغانستان آتش‌بس است. این فرصت را از دست ندهیم. راه حل ما و شما میز مذاکرات است.»

اسدالله سعادت، معاون دوم شورای عالی مصالحه هم که در این مراسم سخن می‌گفت خطاب به نیروهای امنیتی و دفاعی کشور گفت که صلح عادلانه از طریق شجاعت و دلیری این نیروها به‌دست می‌آید: «موقف شما موقف برحق است. فعلا همه منتظر شما هستند که در میدان نبرد، اجازه ندهید که دشمن دست بالا پیدا کنند.»

از آن‌رو که امسال گفت‌وگوهای صلح در جریان است و سخن از تشکیل حکومت موقت و نگرانی‌هایی از فروپاشی نظام مطرح شده است، نهم حوت پرشورتر از سال‌های پیش بزرگداشت شد. در کنار سیاسیون، شمار زیادی از کاربران افغان هم در شبکه‌های اجتماعی به مناسبت روز سرباز، حمایت‌شان را از نیروهای امنیتی و دفاعی کشور اعلام کرده‌اند. در تویت‌ها هشتک نهم حوت تریند شده است.

از روز سرباز در حالی بزرگداشت می‌شود که هنوز نیروهای امنیتی و دفاعی کشور با مشکلات جدی مواجه‌اند؛ مشکلاتی از قبیل تأخیر در پرداخت معاشات، اختلاس از آب و نان سرباز، ترفیع‌های سلیقوی و استفاده‌ی این نیروها به مقاصد شخصی. با وجود این آقای غنی در مراسم دیروز وعده داد که از سال آینده برنامه‌ی خانه‌سازی برای شهدای قوای مسلح کشور «با قوت» آغاز خواهد شد. آقای غنی هرچند شمار دقیق این آپارتمان‌ها را مشخص نکرد اما گفت که هزاران آپارتمان ساخته خواهد شد.

دوستم دیروز پس از حدود دو سال به کابل برگشت - عکس از برکه‌ی عنایت‌الله بابر فرمند

کابل‌نان

روزگار غم‌انگیز
سالمندان خیابانی

سهراب سروش

در بسیاری از کشورهای جهان نهادهای سازمان‌های ویژه‌ای وجود دارند که برای رسیدگی و مراقبت از سالمندان تأسیس شده‌اند. در افغانستان اما جای چنین تأسیساتی به شکل تأسف‌آوری خالی است. این درحالی‌که است که افراد پیر در این کشور با دشواری‌ها و محنت‌های فراوانی دست و پنجه نرم می‌کنند. یکی از آن موارد کار تا آخرین نفس و رنج تا آخرین رمق است. این موضوع آن قدر واضح است که نیازی به حرف اضافه نیست، کافی است چشم باز کنیم و از حضور پرتعداد افراد پیر و ناتوان در سطح شهر حیرت‌زده شویم؛ روزانه هزاران پیرمرد با کراچی‌های دستی از صبح تا شام برای چند افغانی در خیابان‌های شهر پیش خدا و بندگان خدا زاری می‌کنند. شمار این سالمندان خیابانی اگر از کودکان خیابانی در کابل

بیشتر نباشند، کمتر نیستند؛ رنج شان نیز همین‌طور. هیچ چوک و کوچه‌ای در کابل نمی‌یابید که خالی از کارگران پیر باشند، اما حضور هزاران نفری پیرمردان کراچی‌دار در دو سوی خیابان اصلی دشت برچی واقعا نگران‌کننده است. از پل سوخته تا شهرک اتفاق در هر قدم یک پیرمرد از کراچی‌اش چوکی ساخته و با قوز پشتش کاسه‌ی آن را پر کرده است. سن بیشتر آنان از ۶۰ سال گذشته‌اند، استخوان‌های اکثرشان مدام درد می‌کنند و چشم‌وگوش بیشتر شان دیگر به درستی نمی‌بینند و نمی‌شنوند. غم‌انگیزتر از همه این‌که؛ وعده‌ی ناهار تمامی آنان تنها یک نان خشک و یک پیاله چای تلخ است، گاهی فقط نان خشک است بی‌هیچ آب و چایی و گاهی حتا نان خشک هم گیر نمی‌آورد؛ خیلی‌هایی آنان تمام روز تشنه و گرسنه در خیابان‌ها آب دهان‌شان را قورت می‌دهند و به سروصدای روده‌های‌شان گوش می‌دهند. اگر باور نمی‌کنید، یک روز برچی بروید، از دور و نزدیک دنبال‌شان کنید و یا چند لحظه کنارشان نشسته به درد دل‌های‌شان گوش دهید. من دو سه روز پیش همین کار را کردم.

ناظرحسین یکی از همین افراد است. او ۶۵ سال سن دارد. درحالی‌که چشم‌هایش خیره و فشار خونش در نوسان است، نان‌آور شش نفر عیالش نیز هست، ولی ماه‌هاست که نمی‌تواند حتا نان خودش را پیدا کند. من حوالی چاشت در ایستگاه تانک تیل برچی با او گفتم و گو کردم. وقتی با هم قصه می‌کردیم، قصه‌هایش را بر دفترچه‌ام یادداشت می‌گرفتم: دو سال است با هر وعده‌ی غذایی‌اش دوا مصرف می‌کند. به قول خودش با گولی زنده است. بسیار دیر، یعنی در پنجاه و چند سالگی ازدواج کرده است. به همین خاطر فرزندان‌ش هنوز جوان نشده‌اند. دو پسر ده ساله و یازده‌ساله‌اش به ترتیب در خیاطی و دستکول‌دوزی کار می‌کنند. هر یک در هفته‌ای پنجاه افغانی معاش می‌گیرند. علاوه بر مخارج روزانه و کرایه‌ی خانه، تنها هزینه‌ی دوا ناظرحسین در فی ماه ۲۶۰۰ افغانی می‌شود. با این حال او یک ماه است حتا یک افغانی از راه کراچی دستی‌اش دستلاف نداشته است. هر چاشت برای خوردن غذا و دوا به خانه‌اش در محله‌ی دوغ‌آباد برچی می‌رود و پس از چاشت دوباره به امید کار به خیابان می‌آید.

وقتی این چیزها را درباره‌ی ناظرحسین یادداشت می‌کردم، ده-دوازده پیرمرد دیگر با کراچی‌های‌شان نزدیک آمدند و در اطراف ما حلقه زدند. همه تلاش داشتند بعد از ناظرحسین نوبت گفت‌وگو را به دست آورند. خیال می‌کردند من برای کمک‌رسانی یادداشت‌برداری می‌کنم. وقتی به همه توضیح دادم که کمکی در کار نیست، هیچ کس اطرافم را خالی نکرد. لحظه‌به‌لحظه از دور و نزدیک، از بالا و پایین و از آن طرف سرک بر تعداد تجمع‌کنندگان افزوده می‌شد. هم همه اصرار داشتند که اسم و ولدشان را یادداشت کنم.

محمدیونس ۸۴ ساله، باشنده‌ی کوه چهل دختران می‌گفت «هشت نفر نان‌خور در خانه دارم ولی خودم به‌دلیل پیری و مرض قلبی نمی‌توانم بار سنگین را حمل کنم». رمضان ۶۵ ساله از ریگریش می‌گفت «زوری وقتا بچه‌هایم گرسنه می‌خوابند». ابراهیم ۶۸ ساله از شهرک دوازده امام می‌گفت «امروز ۳۴ عدد سنگ کاشی را در بدل ده افغانی جابه‌جا کرده‌ام، بس خلاص». غلام‌حضرت هفتاد و چند ساله از پل خشک می‌گفت ۴۵ هزار افغانی از دکاندار سر کوچه قرض‌بار است. این همه را در روزهای قرض کرده که نتوانسته دست خالی به خانه برود. موسا از شهرک دوازده امام می‌گفت بچه‌هایش «لج» هستند.

نتوانستم بیشتر از این یادداشت بردارم، چون تجمع در اطرافم آن قدر زیاد شده بود که یک کوچه‌ی فرعی به روی موتر بند شده بود. کراچی‌داران جوان و حتا رهگذران تجمع کرده داد و بیداد می‌کردند. یکی می‌گفت کودکم مریم است، یکی می‌گفت از صبح تا هنوز چیزی نخورده‌ام، یکی می‌گفت رماتیسم دارم و من می‌گفتم هیچ‌کس نیستم و هیچ چیز ندارم. به زحمت خودم را از میان‌شان بیرون کشیدم و به سرعت از جمع‌شان دور شدم.

این‌جا کابل جان است.

مارنیکس میدلبورگ،
وبسایت
E-International
(Relations)

مترجم: جلیل پژواک

واکاوی مقوله‌ی «قدرت» در امر «مبارزه با شورش‌گری»

مطالعه موردی جنگ شوروی در افغانستان

مبارزه علیه شورش‌گری یک کارزار نظامی از جانب یک بازیگر با هدف تثبیت و تحکیم اقتدار دولت از طریق سرکوب بازیگران داخلی است که اقتدار دولت را از راه‌های خشن تضعیف می‌کنند. بیشتر استراتژی‌های ضدشورش براساس برداشتهای واقع‌گرایانه از قدرت، که بر برتری نظامی و اعمال خشونت متکی است، بنا شده است. متفکرانی مانند «ماکیاولی» و «هایز» استدلال می‌کنند که یک ساختار سیاسی برای تثبیت قدرتش نیاز به اعمال زور و خشونت دارد.

افغان کشته شدند، منعقد شد. شوروی‌ها و حزب دموکراتیک خلق افغانستان هرچه در سال‌های پسا حمله سال ۱۹۷۹ خشونت بیشتری علیه مجاهدین اعمال کردند، به همان اندازه مردم محلی را از گرد خود دور کردند. این تحولات را سیاست‌گذاران روسی تحت نظر داشتند، آن‌ها استدلال کردند که کلید دست‌یابی به اهداف سیاسی‌شان در افغانستان در تقویت و گسترش حمایت از دولت حزب دموکراتیک خلق نهفته است. اتحاد جماهیر شوروی برخلاف اهدافش به این ترتیب حمایت از حزب دموکراتیک خلق افغانستان در کشور روزه‌روز محدودتر شد. علاوه‌براین، مجاهدین شروع به دریافت اسلحه و پول هنگفت از کشورهای مانند ایالات متحده، عربستان سعودی، دونه‌های خصوصی و خیریه‌های مذهبی کردند. جدا از ایالات متحده، این بازیگران جذب ارزش‌های دینی می‌شدند که مجاهدین از آن‌ها دفاع می‌کردند. این امر توانایی‌های نظامی مجاهدین را افزایش داد. علاوه بر دریافت مهمات و سلاح مانند موشک‌های «استینگر»، حدود ۵۰ تن از فرماندهان مجاهدین افغانستان ماهانه حدود ۶۰ هزار دالر را از ایالت متحده برای تقویت جنگ‌شان علیه شوروی دریافت می‌کردند. اتحاد جماهیر شوروی متوجه شد که نمی‌تواند به اهداف خود در افغانستان از راه نظامی دست یابد. این اتحاد در سال ۱۹۸۷ نخست‌وزیر جدید را به نام محمد نجیب‌الله در حکومت حزب دموکراتیک خلق افغانستان به قدرت رساندند که نسبت به سلف خود، دارای توانایی بیشتری برای جلب حمایت از حزب دموکراتیک خلق در میان اقشار مختلف جامعه افغانستان بود. اتحاد جماهیر شوروی پس از مذاکرات بین‌المللی با ایالات متحده و پاکستان، برای خروج نیروهای نظامی‌اش از افغانستان برنامه‌ریزی کرد. این اتحاد تلاش کرد ضمن تقویت قدرت حزب دموکراتیک خلق افغانستان، از این کشور عقب‌نشینی کند، اما موفقیت چندانی در این رویکرد کسب نکرد. اتحاد جماهیر شوروی در سال ۱۹۸۹ از افغانستان خارج شد و سه سال بعد در سال ۱۹۹۲ دولت حزب دموکراتیک خلق افغانستان توسط مجاهدین سرنگون شد. بنابراین روشن می‌شود که قدرت‌مندترین بازیگر در جنگ شوروی-افغانستان همان بازیگری بود که موفق شد حمایت گسترده مردم را از هدف خود به دست آورد، که خود شواهد تجربی مبنی بر این است که برداشتهای آرت و نای از قدرت، مؤثرترین و مفیدترین برداشتهای برای درک موازنه قدرت در این جنگ است. مشاهدات سیاست‌گذاران اتحاد جماهیر شوروی که معتقد بودند کلید دست‌یابی به اهداف سیاسی‌شان در افغانستان، گسترش و تقویت حمایت از حزب دموکراتیک خلق افغانستان است، این یافته‌ها را بازتاب می‌دهد. این امر به برداشت آرت از قدرت که معتقد بود که قدرت در اعداد نهفته است، مرتبط است. لازم به ذکر است که استراتژی تحکیم اقتدار از طریق اعمال خشونت، فقط منجر به خشونت بیشتر در جنگ شوروی-افغانستان شد. این روند از سال ۱۹۷۸ آغاز شد، زمانی که حزب

تحلیل جنگ شوروی-افغانستان بیشتر مورد بررسی قرار خواهد گرفت. در سال ۱۹۷۸ حزب دموکراتیک خلق افغانستان از طریق کودتا قدرت را در افغانستان به دست گرفت. هدف این حزب نوسازی افغانستان از طریق اصلاحات سیاسی اساسی بود که مخصوصاً در مناطق روستایی این کشور با مقاومت روبرو شد. این حزب با استفاده از زور مقاومت مردم را سرکوب کرد. در نتیجه محبوبیت رهبر حزب، نورمحمد تره‌کی، در نزد مردم و درون حکومت خودش کاهش یافت. این امر زمینه را برای ترور وی توسط حفیظ‌الله امین در سال ۱۹۷۹ فراهم کرد. امین به نظر در حال تقویت روابط دولتش با ایالات متحده می‌رسید. ترور تره‌کی همراه با تشدید تنش بین اتحاد جماهیر شوروی و ایالات متحده در صحنه سیاست بین‌الملل، پس از یک دوره تنش‌زدایی، اتحاد جماهیر شوروی را متقاعد کرد که برای حفظ منافعی، مداخله نظامی در افغانستان ضروری است. اهداف اتحاد جماهیر شوروی نصب یک رهبر دوست با شوروی در افغانستان و تحکیم رژیم حزب دموکراتیک، در صورت لزوم با اعمال زور، بود. این اتفاق در سال ۱۹۷۹ هنگامی رخ داد که اتحاد جماهیر شوروی حدود ۷۵ تا ۸۰ هزار سربازش را در افغانستان مستقر کرد و برای به قدرت رساندن ببرک کارمل کودتا کرد.

ورود اتحاد جماهیر شوروی به افغانستان به مجاهدین که از قبل در سال ۱۹۷۸ درگیر مقاومت مسلحانه علیه حکومت کمونیستی افغانستان بودند، امکان داد تا افراد بیشتری را جذب هدف خود کنند. مجاهدین خودشان را به‌عنوان مدافعان اسلام معرفی کردند؛ این موضع جذب مجاهدین را به‌خصوص در مناطق روستایی افغانستان بالا برد. پروپاگاندا ضدشوروی به سرعت در سراسر کشور پخش شد. مجاهدین همچنان که برای ارزش‌های دینی خود می‌جنگیدند، توانستند خودشان را به‌عنوان مدافع افغانستان در برابر یک متجاوز خارجی قالب کنند. این رویکرد طرفداران زیادی را از جناح‌های مختلف جامعه افغانستان به سمت مجاهدین جلب کرد. از ملی‌گرایان گرفته تا مزدوران جنگی، تندروان مذهبی، رهبران قبایلی و میانه‌روهایی که از رژیم کمونیستی متنفر بودند، گرد مجاهدین جمع شدند. اتحاد جماهیر شوروی و حزب دموکراتیک خلق افغانستان به‌طور فزاینده‌ای سعی در سرکوب این مقاومت از طریق خشونت داشتند. اتحاد شوروی قبل از استقرار نیروهای ارتشش در سال ۱۹۷۹ در افغانستان، با عرضه ۵۰ هزار اسلحه، ۱۴۰ توپ و حدود ۱ هزار نارنجک‌انداز به دولت کمونیستی افغانستان، تلاش کرده بود تا توانایی‌های نظامی حزب دموکراتیک خلق افغانستان را تقویت کند. این معامله در پی قیام سال ۱۹۷۹ هرات، جایی که در آن شهروندان شوروی به دست شورشیان

نهفته است. از نظر آرت تعداد افرادی که از یک بازیگر یا مرجع یا مقام حمایت می‌کنند، نیز بسیار مهم است و او عدد را محل استقرار قدرت می‌داند. تا زمانی که مردم از قوانین و نهادهای خاص پیروی کنند که به آن‌ها امکان می‌دهد هماهنگ عمل کنند، این نهادها قدرت‌مند هستند. وقتی این نهادها حمایت اکثریت مردم را از دست دهند، دیگر به‌عنوان ابزاری که مردم را وادار به عمل هماهنگ می‌کنند، کارایی خود را از دست می‌دهند. این یعنی که این نهادها قدرت خود را از دست داده‌اند. آرت استدلال می‌کند که خشونت وسیله‌ای برای وادار کردن مردم به اطاعت است. اما عواقب استفاده از این ابزار غیرقابل پیش‌بینی است. اغلب خشونت به جای ایجاد تبعیت و سرسپردگی، خشونت بیشتر به بار می‌آورد. آرت خاطر نشان می‌سازد که برای روشن‌تر شدن این تفاوت کافی‌ست هر یک از این دو مفهوم را در افراطی‌ترین حالت‌شان در نظر بگیریم. او می‌گوید افراطی‌ترین حالت قدرت را می‌توان در ترکیب «همه در برابر یک نفر» در نظر گرفت و افراطی‌ترین صورت تجلی قهر، در ترکیب «یکی در برابر همه» خود را نشان می‌دهد. برداشت آرت از قدرت برای تحلیل این‌که چگونه مجاهدین قادر شدند در برابر قدرت نظامی اتحاد جماهیر شوروی دوام بیاورند، مفید است. این برداشت به‌عنوان تئوری‌ای برای درک روند تبدیل منابع به قدرت در نظریه مرشایمر عمل می‌کند. از آن‌جا که برداشت آرت از قدرت بر اهمیت تعداد افرادی که از یک بازیگر یا نهاد خاص اطاعت می‌کنند، تأکید دارد، درک نحوه جذب این افراد از سوی بازیگران و مراجع خالی از سود نیست.

جوزف نای چارچوبی نظری‌ای از قدرت را در اختیار ما قرار می‌دهد که این روند را توضیح می‌دهد. او مفهوم «قدرت نرم» را معرفی می‌کند؛ قدرت جذب افراد پیرامون یک هدف بدون مجبور کردن آن‌ها به این کار. قدرت نرم مخالف قدرت سخت است، که از طریق خشونت افراد را مجبور به پیروی می‌کند. قدرت نرم عبارت است از جذب افراد پیرامون هدف‌تان از طریق تقویت جذب ارزش‌هایی که از آن دفاع می‌کنید. این کار می‌تواند از طریق تنظیم آجندا، ترغیب و تحریک جذب مثبت انجام شود. برداشتهای فوق از قدرت در

اندیشه‌های دیگر پیرامون قدرت بر این فرض استوار است. نمونه آن این جمله معروف از «ماتو» است که می‌گوید: «قدرت سیاسی از لوله تفنگ بیرون می‌آید.» آدم با دنبال کردن این خط فکری به این نتیجه می‌رسد که کسی که بیشترین توانایی را برای اعمال خشونت و زور داشته باشد، قدرت‌مندترین بازیگر یک منازعه است. نظریه جان مرشایمر با این روش تفکر واقع‌گرایانه جور در می‌آید. مرشایمر استدلال می‌کند که قدرت در داشته‌های مادی یک بازیگر نهفته است. بنابراین قدرت کالایی است که می‌توان آن‌را صاحب شد. مرشایمر دو مفهوم قدرت را از هم متمایز می‌کند: اول، قدرت نهفته، که از منابع اقتصادی-اجتماعی که یک بازیگر در اختیار دارد سرچشمه می‌گیرد و دوم قدرت نظامی، که از اندازه و کیفیت ابزارهای نظامی که یک بازیگر در اختیار دارد، ناشی می‌شود. یکی از اجزای مهم نظریه مرشایمر مفهوم «تبدیل منابع»ی است که یک دولت دارد. به‌عنوان مثال یک دولت شاید از منابع نظامی گسترده‌ای برخوردار باشد، اما به‌دلیل مشکلات در «فرایند تبدیل منابع» قادر به تبدیل این منابع نظامی به قدرت نظامی نباشد. این امر می‌تواند در روند تبدیل منابع اقتصادی-اجتماعی به قدرت نهفته نیز رخ دهد. برداشت واقع‌گرایانه از قدرت، با تأکید بر تحکیم و تثبیت قدرت از طریق خشونت و اتکای شدید بر برتری مادی، در مورد بسیاری از دولت‌های قدرت‌مند که در کارزارهای ضدشورش دخیلند، قابل استفاده است. در مورد جنگ شوروی-افغانستان، این برداشت در استراتژی اولیه اتحاد جماهیر شوروی و حزب دموکراتیک خلق افغانستان صدق می‌کند. ناکامی اتحاد جماهیر شوروی در افغانستان را می‌توان به مشکلات در روند تبدیل منابع نظامی به قدرت نظامی نسبت داد. اتحاد جماهیر شوروی از توانایی‌های نظامی به مراتب بالاتری نسبت به مخالفان خود که اغلب مجاهدین نامیده می‌شدند، برخوردار بود. نظریه مرشایمر در اینجا نمی‌تواند توضیح دهد که کدام برداشت از قدرت باعث ناکامی فرآیند تبدیل منابع نظامی شوروی به قدرت نظامی در افغانستان شد. برای درک این موضوع باید سایر برداشتهای از قدرت را که در فرضیات و تفکرات واقع‌گرایانه از قدرت کاملاً باهم در تضادند، به کار برد.

هانا آرت چارچوبی نظری‌ای از قدرت را به ما ارائه می‌دهد که به درک این‌که چگونه مجاهدین توانستند از دست‌یابی اتحاد جماهیر شوروی به اهداف سیاسی‌اش در افغانستان جلوگیری کنند، کمک می‌کند. برداشت آرت از قدرت از نظریه‌های واقع‌گرایانه در باب قدرت دور می‌شود، زیرا او این فرض را که قدرت در اعمال خشونت نهفته است، رد می‌کند. از نظر آرت قدرت نه در خشونت، بلکه (۱) در تبعیت انسان‌ها از برخی نهادها و مقامات خاص و (۲) در توانایی مردم به عمل هماهنگ

پیروزی در مداخلات نظامی و موفقیت در «کارزارهای مقابله با شورش‌گری» به چالش دولت‌های قدرت‌مند قرن ۲۰ و ۲۱ تبدیل شد. کارزارهای نظامی در سومالی (۱۹۹۲-۱۹۹۵)، یمن (۲۰۱۵ تا کنون)، افغانستان (۱۹۷۹-۱۹۸۹ و ۲۰۰۱ تا کنون) و ویتنام (۱۹۶۵-۱۹۷۵) برای دولت‌های قدرت‌مند یادآور تلخ این مسأله است که برتری نظامی هرگز نمی‌تواند ضامن موفقیت یک کارزار نظامی باشد. «باری پوزن» استدلال می‌کند که شورشیان به‌دلیل برخورداری از «مزیت بازی در زمین خانه»، از توانایی به‌هم‌زدن موازنه قدرت به نفع خودشان در برابر بازیگر به مراتب قدرت‌مندتر از خودشان برخوردارند. این یعنی شورشیان در قلمرو خودشان فعالیت می‌کنند و در نتیجه اراضی را بهتر می‌شناسند و در مقایسه با یک نیروی نظامی بیرونی، از حمایت مردمی و دسترسی به منابع بیشتری برخوردارند. دولت‌هایی که درگیر کارزارهای مقابله با شورش‌گری هستند، از طریق چه استراتژی‌ای می‌توانند با این موضع قدرت مقابله کنند؟ تجربه نشان می‌دهد که سیاست‌گذاران با اتخاذ استراتژی‌هایی که به اعمال قدرت نظامی متکی است، به دنبال به چالش کشیدن مزیت بازی در زمین خانه‌ی شورشیان هستند. عملیات‌های ضدشورشی تهاجمی عربستان سعودی علیه حوثی‌ها در یمن گواه این الگوی تفکر استراتژیک است. استراتژی پیشنهادی ایالات متحده‌ی تحت رهبری ترمپ در مورد منازعه افغانستان نیز مثال دیگری از این تفکر است؛ در سال ۲۰۱۷ رئیس‌جمهور ایالات متحده با اشاره به افغانستان اظهار داشت که «امریکا دیگر ملت‌سازی نمی‌کند... ما تروریست‌ها را می‌کشیم.» ظاهراً ترمپ معتقد بود که بهترین راه اعمال قدرت امریکا، تکیه بر برتری نظامی امریکا است. این استراتژی بر این فرض متکی بود که ایالات متحده از اعمال زور، قدرت خواهد گرفت. در این استراتژی سایر مفاهیم ظریف‌تر قدرت با بیان این‌که ایالات متحده دیگر در ملت‌سازی مشارکت نخواهد کرد، نادیده گرفته شده بود. اکنون پرسش این است که آیا این نوع استراتژی‌ها محکوم به شکست هستند یا رمز موفقیت؟ پاسخ این مسأله را می‌توان در واکاوی مفهوم قدرت در کارزار نظامی اتحاد جماهیر شوروی در افغانستان طی سال‌های ۱۹۷۹ تا ۱۹۸۹ دریافت.

این مقاله نشان خواهد داد که چگونه برداشتهای متفاوت از قدرت در جنگ شوروی و افغانستان نقش ایفا کرده است. در این مقاله بحث خواهد شد که چرا برداشتهای خشن از قدرت برای دست‌یابی به اهداف سیاسی که توسط شوروی تعیین شده بود، نامفید از آب درآمد و چرا برعکس، سایر برداشتهای از قدرت که توسط «جوزف نای» و «هانا آرت» مطرح شده است، در آن شرایط مفیدتر واقع می‌شد. در نظر گرفتن این برداشتهای از قدرت در استراتژی‌های مبارزه با شورش‌گری بسیار حیاتی است. در این مقاله ابتدا برداشتهای مختلف از قدرت که توسط «جان مرشایمر»، هانا آرت و جوزف نای ارائه شده، معرفی و توضیح داده خواهد شد و سپس ربط این مفاهیم به جنگ شوروی-افغانستان مورد بررسی قرار خواهد گرفت. جنگ اتحاد جماهیر شوروی و افغانستان اهمیت قدرت نرم و قدرت پشت خشونت را برجسته می‌کند. این مقاله با پیوند دادن یافته‌های این مطالعه موردی با بحثی که در مقدمه ذکر شد، به پایان می‌رسد.

مبارزه علیه شورش‌گری یک کارزار نظامی از جانب یک بازیگر با هدف تثبیت و تحکیم اقتدار دولت از طریق سرکوب بازیگران داخلی است که اقتدار دولت را از راه‌های خشن تضعیف می‌کنند. بیشتر استراتژی‌های ضدشورش براساس برداشتهای واقع‌گرایانه از قدرت، که بر برتری نظامی و اعمال خشونت متکی است، بنا شده است. متفکرانی مانند «ماکیاولی» و «هایز» استدلال می‌کنند که یک ساختار سیاسی برای تثبیت قدرتش نیاز به اعمال زور و خشونت دارد. بسیاری از نظریه‌ها و

گزارش

یکسالگی توافق نامه دوحه؛ کاغذپاره‌ی ناکام یا سند صلح افغانستان؟

عباس عارقی

سال گذشته در چنین روزی، ۱۰ حوت ۱۳۹۸ توافق نامه صلح امریکا و طالبان با عنوان «موافقتنامه‌ی آوردن صلح به افغانستان» در شهر دوحه توسط زلمی خلیل‌زاد، نماینده ویژه‌ی امریکا در امور صلح افغانستان و ملا عبدالغنی برادر، معاون شورای رهبری و رییس دفتر سیاسی طالبان در قطر به امضا رسید. براساس این توافق نامه امریکایی‌ها تعهد سپردند تا حکومت افغانستان را وادار کنند که پنج‌هزار زندانی طالبان را از زندان‌های افغانستان آزاد کند و همچنان تا ماه می سال جاری میلادی نیروهای امریکایی از افغانستان خارج شوند. در مقابل گروه طالبان تعهد سپرده بودند که خشونت‌ها را در افغانستان کاهش دهند و مذاکرات صلح بین‌الافغانی را با دولت جمهوری اسلامی افغانستان آغاز کنند. اما با روی کار آمدن دولت جدید در امریکا به ریاست جمهوری جو بایدن از حزب دموکرات، دولت بایدن تصمیم گرفته است که توافق نامه دوحه را بازنگری کند.

براساس توافق نامه دوحه گروه طالبان باید خشونت‌ها را کاهش می‌دادند، طوری که این گروه خشونت‌ها را در برابر نیروهای امریکایی و ناتو به صفر رساندند، اما در افغانستان به طور کل و به طور خاص در برابر نیروهای امنیتی افغانستان حملات‌شان را شدت بخشیدند. با شروع گفت‌وگوهای بین‌الافغانی باید دو طرف روی برقراری آتش‌بس به توافق می‌رسیدند، اما از آن زمان تاکنون نه تنها برقراری آتش‌بس ممکن نشد و خشونت‌ها کاهش نیافت، بلکه براساس گزارش یوناما، پس از آغاز مذاکرات صلح بین‌الافغانی میزان کشته و زخمی شدن افرادی ملکی در افغانستان افزایش یافته است، طوری که در جریان سال ۲۰۲۰م، به تعداد ۳۰۳۵ فرد ملکی کشته و ۵۷۸۵ فرد ملکی زخمی شده‌اند که مسئول ۴۵ درصد تلفات ملکی در افغانستان گروه طالبان بوده است. با توجه به افزایش خشونت‌ها از جمله انفجار بمب‌های مقناطیسی در شهر کابل، عدم توافق دو طرف روی برقراری آتش‌بس و کندی روند مذاکرات صلح بین‌الافغانی، نتیجه‌ی توافق نامه دوحه در یک سال گذشته چه بوده است؟

کاغذپاره‌ی ناکام

داکتر اورزلا نعمت، رییس واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان در گفت‌وگو با اطلاعات روز به سه دیدگاه (مردم افغانستان، امریکا و طالبان) در مورد توافق نامه دوحه میان امریکا و طالبان اشاره می‌کند و می‌گوید که از دیدگاه مردم این توافق نامه هیچ ربطی به صلح در افغانستان نداشته، چون نه نمایندگان واقعی مردم افغانستان در آنجا حضور داشتند، نه نظر آن‌ها پرسیده شده و نه هم در مورد تضمین حفاظت آن‌ها در این توافق نامه مسائل اساسی و بنیادی گنجانده شده است: «از سال گذشته به این طرف چیزی را که ما شاهد بودیم تشدید خشونت‌ها از طرف طالبان بوده است. قتل‌ها و کشتارهای هدفمند صورت گرفته، با وصف این که طالبان گفته که مسئولیت این گونه حملات را بر عهده نمی‌گیرند. اما باز هم به عنوان یک گروه نظامی مخالف دولت که در گذشته برنامه‌های محدود کاهش خشونت و آتش‌بس را عملی کردند، در پشت قتل‌های هدفمند نقش داشته‌اند. در نتیجه برای مردم افغانستان نه تنها دستاورد قابل ملاحظه‌ای نداشته، بلکه باعث تشدید مشکلات امنیتی شده است.»

اورزلا نعمت باور دارد که نظر به دیدگاه دوم این توافق نامه برای امریکایی‌ها یک دستاورد نسبتاً خوب به حساب می‌رود: «چون براساس آن امریکایی‌ها خود را متعهد شده بودند که تا ماه می سال جاری از افغانستان خارج می‌شوند و در مقابل هیچ حمله‌ای بر نهادهای که مربوط نیروهای بین‌المللی در افغانستان می‌شود، صورت نگیرد. در این قسمت توافق نامه دوحه برای امریکایی‌ها دستاورد داشته، چون در طول یک سال گذشته تلفات نیروهای بین‌المللی تقریباً به صفر رسیده است.»

در عرصه‌ی داخلی شکاف عمیق و اختلاف گسترده میان حکومت و نیروهای سیاسی اپوزیسیون وجود دارد. در سطح منطقه شکاف‌های عمیق میان کشورهای همسایه افغانستان وجود دارد. در سطح جهانی نیز شاهد یک اجماع بین‌المللی در ارتباط با پروسه صلح افغانستان نیستیم. یعنی میان اتحادیه اروپا و امریکا اختلاف جدی وجود دارد.

خوبی صورت گرفته است. آقای خوزون آغاز مذاکرات میان دولت جمهوری اسلامی افغانستان و گروه طالبان را به عنوان یک گام خوب و تاریخی بر مبنای توافق نامه امریکا و طالبان در دوحه، می‌داند: «اجماع ملی و جهانی در زمینه صلح گام مثبتی بود که در راستای صلح برداشته شد. ایجاد شورای عالی مصالحه ملی و کمیته رهبری شورای عالی مصالحه ملی که در حقیقت چتر کلان اجماع ملی است، ۵ هزار و ۶ صد طالب از زندان‌های حکومت افغانستان برای صلح رها شدند. اما متأسفانه هنوز پس از یک سال جنگ ادامه دارد. با آغاز مذاکرات صلح و به خصوص با آغاز دور دوم مذاکرات صلح بین‌الافغانی نه تنها خشونت‌ها کاهش نیافت، بلکه بیشتر شد.»

آقای خوزون در خصوص طالبان می‌گوید که این گروه هنوز هم مذاکرات صلح را جدی نگرفته‌اند و آن را دوامدار دنبال نمی‌کنند. طوری که در دور دوم هیأت جمهوری اسلامی افغانستان از یک‌ونیم ماه به این سو منتظر است که هیأت طالبان سر میز مذاکرات حاضر شوند، اما به جز یکی دو نشست مقدماتی، هیچ پیشرفتی نداشته است: «خروج نیروهای خارجی از افغانستان شروع شده، اما طالبان هنوز به برقراری آتش‌بس موافقت نکرده که این یکی دیگر از مشکلات جدی است. از همه اول‌تر ما به یک آتش‌بس دایمی در افغانستان نیاز داریم که گفت‌وگوها به پیش برده شود، اما متأسفانه طالبان به توافق نامه دوحه پایبند نبوده است.»

پس از امضای توافق نامه دوحه، حکومت افغانستان در نخستین روز برای آزادی زندانیان طالبان مقاومت کرد، اما در نهایت ۵ هزار زندانی طالب را آزاد کرد و بر علاوه ۶ صد زندانی خطرناک طالبان را نیز با برگزاری لویه جرگه مشورتی صلح و براساس فیصله این جرگه آزاد کرد. بر مبنای توافق نامه دوحه بخشی از نیروهای امریکایی از افغانستان خارج شدند و گفت‌وگوهای بین‌الافغانی نیز آغاز شد. اما در همان شروع مذاکرات بین‌الافغانی توافق نامه دوحه خود تبدیل به چالش اصلی مذاکرات صلح شد، طوری که طالبان خواستار آن شدند تا مبنای مذاکرات بین‌الافغانی توافق نامه دوحه باشد، اما هیأت مذاکره‌کننده دولت افغانستان برخلاف طالبان استدلال می‌کردند که در توافق نامه دوحه دولت افغانستان نقش نداشته، بنابراین هیچ تعهدی در قبال آن ندارد.

لطف آرش، نویسنده و تحلیلگر مسائل سیاسی در گفت‌وگو با اطلاعات روز، می‌گوید که نخستین نتیجه‌ی توافق نامه دوحه شروع مذاکرات صلح بین‌الافغانی میان دولت افغانستان و گروه طالبان بوده است: «توافق نامه دوحه باعث شد تا حملات پیچیده و گروهی انتحاری در کابل و شهرهای بزرگ انجام نشود و عدم وقوع این حملات باعث کاهش تلفات غیرنظامیان شده است.»

آقای آرش معتقد است که حالا سرنوشت توافق نامه دوحه بستگی به مسأله خروج نیروهای امریکایی از افغانستان تا ماه می سال جاری دارد. اما اگر امریکا در مدت زمان تعیین شده از افغانستان بیرون نشوند، سه سناریو قابل پیش‌بینی است: «سناریوی اول این که ممکن است طالبان و امریکا روی جدول زمانی جدید توافق کنند و این مسأله باعث مذاکرات جدید میان امریکا و طالبان خواهد شد و مذاکرات بین‌الافغانی به تعویق خواهد افتاد. سناریوی دوم این که ممکن است طالبان با حضور امریکا توافق کنند و این مسأله گروه طالبان را به دو بخش موافق و مخالف تقسیم خواهد کرد و باعث انشعاب در میان این گروه خواهد شد. سناریوی سوم این که گروه طالبان با ادامه حضور امریکا توافق نکنند، جنگ علیه نیروهای امریکایی از سر گرفته شود و احتمال لغو قرارداد دوحه نیز در این سناریو وجود دارد.»

اورزلا نعمت دیدگاه سوم را مربوط به طالبان می‌داند و باور دارد که این توافق نامه در مراحل ابتدایی برای طالبان دستاورد بزرگ به حساب می‌رفت، چرا که طالبان می‌خواستند تنها با امریکایی‌ها این توافق نامه را به امضا برسانند: «براساس این توافق نامه طالبان ۵۶۰۰ زندانی‌شان را از زندان‌های حکومت افغانستان در حالی آزاد کردند که حکومت افغانستان هیچ گونه مسئولیت و تعهدی نداشت. طالبان به‌طور ماهرانه از توافق نامه دوحه استفاده کردند. برخی از رهبران طالبان از لیست سیاه امریکا کشیده شد. فرصت سفر کردن به کشورهای مختلف را پیدا کردند. اما در قسمت مذاکرات بین‌الافغانی برخورد سطحی و تاکتیکی کردند. تا این که انتخابات ریاست جمهوری امریکا این پروسه را مختل ساخت و در نهایت به بن‌بست آن در شرایط کنونی منجر شد.»

چندی پیش شورای امنیت ملی افغانستان نیز در آستانه یک‌سالگی این توافق گفته است که توافق امریکا و طالبان نتیجه مثبت در پی نداشته و در روند صلح تأثیری نداشته است. رحمت‌الله اندر، سخن‌گوی شورای امنیت (روز یکشنبه سوم حوت) با انتشار پیام ویدیویی گفته بود که این توافق نامه نه تنها در روند صلح موثر نبوده بلکه خون‌ریزی و جنگ را نیز در کشور پایان نداده است.

دکتر جعفر مهدوی، نماینده پیشین مردم کابل در مجلس نمایندگان در گفت‌وگو با اطلاعات روز می‌گوید که احتمال دارد نیروهای بین‌المللی تا ماه می افغانستان را ترک نکنند: «ممکن تا ۶ ماه دیگر حضور آن‌ها در افغانستان تمدید شوند. با این استدلال که طالبان ۶ ماه در آغاز مذاکرات بین‌الافغانی تعلل کردند. اما طالبان به احتمال زیاد عملیات علیه نیروهای بین‌المللی را شروع نخواهند کرد. ولی حملات نظامی طالبان علیه نیروهای امنیتی افغانستان شدت خواهد گرفت که به معنای جنگ گسترده و همه‌جانبه در سال جاری خواهد بود.»

آقای مهدوی با اشاره به این که جریان مذاکرات دوحه شکست‌خورده و ناکام است، صلح پایدار و عادلانه را در افغانستان زمانی امکان‌پذیر می‌داند که تمامی مؤلفه‌های داخلی و خارجی تأمین صلح پایدار و عادلانه در کشور فراهم شود. اما در شرایط کنونی هیچ یک از مؤلفه‌های صلح پایدار و عادلانه در افغانستان فراهم نیست: «در عرصه‌ی داخلی شکاف عمیق و اختلاف گسترده میان حکومت و نیروهای سیاسی اپوزیسیون وجود دارد. در سطح منطقه شکاف‌های عمیق میان کشورهای همسایه افغانستان وجود دارد. در سطح جهانی نیز شاهد یک اجماع بین‌المللی در ارتباط با پروسه صلح افغانستان نیستیم، یعنی میان اتحادیه اروپا و امریکا اختلاف جدی وجود دارد. روسیه دیدگاه متفاوت در رابطه به پروسه صلح افغانستان دارد. با چنین ناهماهنگی که در داخل افغانستان، منطقه و جهان وجود دارد، دشوار است که به این زودی شاهد تأمین صلح پایدار و عادلانه باشیم.»

سند صلح افغانستان

فریدون خوزون، سخن‌گوی شورای عالی مصالحه ملی در گفت‌وگو با اطلاعات روز می‌گوید که در طول یک سال گذشته در رابطه به پروسه صلح افغانستان پیشرفت‌های

چندی پیش شورای امنیت ملی افغانستان نیز در آستانه یک‌سالگی این توافق گفته است که توافق امریکا و طالبان نتیجه مثبت در پی نداشته و در روند صلح تأثیری نداشته است. رحمت‌الله اندر، سخن‌گوی شورای امنیت (روز یکشنبه سوم حوت) با انتشار پیام ویدیویی گفته بود که این توافق نامه نه تنها در روند صلح موثر نبوده بلکه خون‌ریزی و جنگ را نیز در کشور پایان نداده است.

دموکراتیک خلق افغانستان اقدام به سرکوب شورش‌ها از طریق ابزار خشن کرد. در نتیجه مقاومت خشونت‌آمیز جبهه مقابل نیز افزایش یافت و اتحاد جماهیر شوروی فکر کرد که لازم است از حزب دموکراتیک خلق افغانستان عرضه ابزارهای بیشتر برای سرکوب این شورشیان، حمایت شود. در این‌جا بازم بر داشت آرت که گفته است خشونت فقط به خشونت بیشتر می‌انجامد و سیاست را نابود می‌کند، صدق می‌کند.

وجود ترکیبی از مفهوم قدرت نرم و زیربنای قدرت در حمایت مردمی از اهداف مجاهدین، توضیح می‌دهد که چرا آن‌ها در جنگ افغانستان توانستند در برابر اتحاد جماهیر شوروی دوام بیاورند. در چارچوب نظری مرشایمر، مجاهدین به دلیل ضعف نظامی نسبت به اتحاد جماهیر شوروی، طرف ضعیف‌تر این جنگ بودند. اما در برداشت نای از قدرت نرم، مجاهدین به دلیل توانایی‌شان در ارائه هدف‌شان به عنوان مبارزه مقدس علیه یک متجاوز خارجی برای دفاع از منافع افغانستان، در موضع قدرت‌مندتری نسبت به شوروی‌ها قرار داشتند. موضع «دفاع از افغانستان در برابر تجاوز بیگانه» افراد زیادی را از اقشار مختلف جامعه افغانستان، از ملی‌گرایان گرفته تا مزدوران جنگی، تندروهای مذهبی، سران قبیله‌ی و افراد عادی که مخالف رژیم کمونیستی بودند، پیرامون هدف مجاهدین جلب کرد. علاوه بر این، مجاهدین توانستند از طریق قدرت نرم، توانایی نظامی خود را افزایش دهند: این قدرت نرم هویت مذهبی مشترک مجاهدین افغانستان با کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا بود که پول و سلاح در اختیار افغان‌ها قرار می‌دادند. در نتیجه مجاهدین توسط افراد زیادی از جامعه افغانستان حمایت می‌شدند که با ارزش‌ها و نهادهایی که مجاهدین از آن دفاع می‌کردند، ارتباط داشتند و از آن پیروی می‌کردند. این امر به مجاهدین امکان داد خیل عظیمی از مردم را به عمل هماهنگ در برابر اتحاد جماهیر شوروی و حزب دموکراتیک خلق افغانستان بسیج کنند. اتحاد جماهیر شوروی با راه‌اندازی تهاجم‌های نظامی حمایت مردمی از حزب دموکراتیک خلق افغانستان را تضعیف کرد و در نتیجه توانایی این حزب برای ایجاد هماهنگی میان مردم را از بین برد. این استراتژی قدرت حزب و اتحاد جماهیر شوروی را کاهش داد.

نتیجه‌گیری

این مقاله نشان می‌دهد که قدرت نرم، قدرت از راه جلب اطاعت و قدرت از نظر عدد، مفاهیم مهمی است که باید هنگام تدوین استراتژی ضدشورش مورد توجه قرار گیرد. تکیه بر برتری نظامی و اعمال زور و خشونت باعث دور شدن مردم محلی از بازیگر و کاهش حمایت و تبعیت مردم از آن بازیگر می‌شود. همزمان، این استراتژی به شورشیان امکان این را می‌دهد تا اهداف‌شان را ملی‌گرایانه قالب کرده و به خورد مردم بدهند و در عین حال با اتکا بر ارزش‌های مشترک با جوامع محلی، جذابیت خود را افزایش دهند. این استراتژی قدرت نرم‌شان را تقویت می‌کند و حمایت مردمی از آن‌ها را افزایش می‌دهد. بنابراین، این تحلیل از جنگ شوروی-افغانستان الگوی فعلی تفکر استراتژیک در خصوص عملیات‌های ضدشورش را به چالش می‌کشد. کارزارهای مقابله با شورش‌گری که فقط و فقط بر اعمال قدرت نظامی متمرکز باشد، احتمالاً دچار همان مشکلاتی خواهد شد که شوروی‌ها در افغانستان با آن روبرو شدند. کلید دست‌یابی به اهداف سیاسی در کارزارهای مقابله با شورش‌گری، در جلب حمایت مردم از نهادها و مراجعی نهفته است که نیروهای نظامی از آن‌ها دفاع می‌کنند. بنابراین، بازیگرانی که در حال مبارزه با یک شورش هستند، باید بر افزایش حمایت مردمی از خودشان و استفاده مؤثر از قدرت نرم تمرکز کنند. این کار زمینه را برای اتخاذ یک رویکرد جامع در کارزارهای مقابله با شورش‌گری فراهم می‌کند؛ رویکردی که قادر به عبور از مشکلاتی باشد که ایالات متحده در تاریخ معاصر خود با آن روبرو بوده است.

اشاره: این مقاله را می‌توان برای خواندن و تحقیق در زمینه شورش و مبارزه با شورش‌گری استفاده کرد، اما توصیه می‌شود به عنوان منبع تخصصی یا مقاله علمی در نظر گرفته نشود. برای مشاهده فهرست منابع استفاده‌شده در این مقاله این‌جا کلیک کنید.

مجلس نمایندگان امریکا لایحه کمک ۱.۹ تریلیون دلاری جو بایدن برای مقابله با بحران کرونا را تصویب کرد

در صورت حمایت نمایندگان هر دو حزب و تصویب آن، کمک های مالی فوری به خانوارها، کسب و کارهای کوچک و دولت های ایالتی گسترش می یابد. این بسته حمایتی همچنین به دنبال تقویت روند واکنش های و آزمایش و ایجاد ثبات در اقتصاد است. همه گیری ویروس کرونا منجر به تعطیلی بسیاری از کسب و کارها در امریکا شد.

تصویب این لایحه کمک مالی در حالی صورت گرفته که امریکا تاکنون ۵۰۰ هزار مورد مرگ ناشی از ابتلا به کرونا را ثبت کرده است. این کشور بیشترین آمار درگذشتگان را در جهان دارد. این لایحه هم اکنون برای تصویب نهایی به سنا می رود. دموکرات ها برای تصویب این لایحه در سنا با چالش بزرگتری در مقابل جمهوریخواهان روبرو هستند.

بود. آقای بایدن از آن چه «طرح نجات مردم امریکا» می خواند به عنوان راهی برای کمک به مردم این کشور در دوران همه گیری کووید ۱۹ حمایت می کند. اما در مقابل، جمهوریخواهان استدلال کرده اند که ارائه چنین لایحه های بسیار گران است و بخش زیادی از پیشنهاد های ارائه شده در مورد هزینه ها هیچ ارتباطی با همه گیری کرونا ندارد.

اطلاعات روز: مجلس نمایندگان امریکا لایحه کمک ۱.۹ تریلیون دلاری جو بایدن، رییس جمهور برای حمایت از مردم در دوران همه گیری ویروس کووید ۱۹ را تصویب کرده است.

به گزارش بی بی سی فارسی، تمامی اعضای جمهوریخواه مجلس نمایندگان علیه این طرح رای دادند، اما رای اکثریت دموکرات های مجلس برای تصویب آن کافی

هشدار بایدن:

ایران بداند که اقداماتش بدون پاسخ نخواهد ماند

واکنش ایران و سوریه

وزارت امور خارجه ایران هم پیشتر در روز جمعه حمله امریکا به مواضع شبه نظامیان شیعه در شرق سوریه را «نقض آشکار حقوق بشر و قوانین بین المللی» دانست و آن را «بشدت محکوم کرد».

سعید خطیب زاده، سخنگوی وزارت امور خارجه ایران در بیانیه خود گفته است، «این اقدام دولت جدید امریکا را تجاوز آشکار به حاکمیت و تمامیت ارضی سوریه و نقض قوانین حقوق بین الملل» است و «به تشدید درگیری های نظامی و بی ثباتی بیشتر منطقه» منجر خواهد شد.

با این حال، سخنگوی وزارت خارجه ایران در بیانیه خود به نیروهایی که در این حمله هدف قرار گرفتند، اشاره ای نکرده است.

وزارت خارجه سوریه هم در بیانیه ای حمله هوایی امریکا به مناطقی در «استان دیرالزور واقع در نزدیکی مرز سوریه با عراق» را محکوم کرده است.

وزارت خارجه سوریه از دولت بایدن خواسته است «از قانون جنگل» پیروی نکند و به قوانین بین الملل متعهد باشد.

در حملات هوایی امریکا در اوایل بامداد جمعه به وقت محلی، تاسیسات شبه نظامیان شیعه در داخل خاک سوریه و در مرز با عراق هدف قرار گرفت. در این منطقه شبه نظامیان مورد حمایت ایران یک گذرگاه مهم مرزی را در اختیار دارند.

وزارت دفاع امریکا، پنتاگون روز گذشته اعلام کرد به طور مشخص این حملات باعث نابودی چندین تاسیسات

سوریه برای ایران بفرستید؟ گفت: (این که) شما نمی توانید با مصونیت از مجازات اقدام کنید. مراقب باشید. وزارت دفاع امریکا، پنتاگون روز گذشته اعلام کرد که ارتش این کشور مواضع شبه نظامیان مورد حمایت ایران را در شرق سوریه هدف قرار داده است.

به گزارش رویترز، یک مقام شبه نظامی شیعه عراقی نزدیک به ایران گفته است که در حمله هوایی امریکا به شرق سوریه در شامگاه پنجشنبه یک پیکارجو کشته و چهار نفر دیگر زخمی شدند.

آنتونی بلینکن، وزیر امور خارجه امریکا نیز در همین روز گفته است هدف از حمله به مواضع شبه نظامیان در سوریه، ارسال این پیام به ایران بود که اقدامات این کشور مصون از مجازات نخواهد بود.

آنتونی بلینکن گفت، طی ۱۰ روز گذشته چند بار به نیروهای ما، مواضع ما و به منافع ما حمله شد که به مرگ یک نفر و مجروح شدن منجر شد.

وزیر امور خارجه امریکا اضافه کرد: این خیلی روشن بود که ما می بایست هم به این حملات و هم به تهدیدهای موجود پاسخ می دادیم.

او همچنین اظهار داشت، ما دست به این اقدام زدیم که مشخص و متناسب بود و همچنین در کاهش توان شبه نظامیان برای تدارک حملات دیگر هم مؤثر بود.

وزیر امور خارجه امریکا تصریح کرد، این باید به ویژه برای ایران روشن کرده باشد که اقداماتش علیه نیروهای ما، شرکای ما و منافع ما مصون از مجازات نخواهد ماند.

اطلاعات روز: جو بایدن، رییس جمهوری ایالات متحده، جمعه هشتم حوت گفته است که پیام حمله به مواضع شبه نظامیان مورد حمایت ایران این است که اقدامات این کشور بدون پاسخ نخواهد ماند.

به نقل از رادیو فردا، جو بایدن که برای بازدید از مناطق آسیب دیده به تگزاس سفر کرده است، در پاسخ به این پرسش که قصد داشتید چه پیامی با حمله به یک هدف در

رییس جمهوری سابق ایرلند در مورد دختر حاکم دویی: خانواده لطیفه مرا فریب دادند

پس از تلاش ناموفق برای فرار از کشور، لطیفه ویدیویی محرمانه برای دوستانش ارسال کرد که در آنها پدرش را به «گروگان گرفتن» او متهم می کرد. او در آن ویدیو گفت «نگران جانم است». خانم رابینسون گفته است در ارتباط با وضعیت لطیفه با وزیر امور خارجه ایرلند تماس برقرار کرده است. شیخ نشین دویی و دولت امارات تاکید کرده اند حال لطیفه «خوب» است و خانواده اش از او «مراقبت» می کنند.

دویی با لطیفه دیدار کرد. خانم رابینسون به تلویزیون ایرلند گفت: «برایم دردناک است وقتی متوجه شدم که اشتباه بزرگی مرتکب شده ام. «من قبلا هم مرتکب اشتباهاتی شده ام و این بزرگترین آنها است. امیدوارم دیگر هرگز در چنین موقعیتی قرار نگیرم.» پدر لطیفه، شیخ محمد بن راشد آل مکتوم است که یکی از ثروتمندترین رهبران دنیا محسوب می شود. او حاکم دویی و نایب رییس امارات متحده عربی است.

خانم رابینسون روز گذشته به تلویزیون ایرلند گفت: «باید هوشیارتر می بودم.» او گفته است لطیفه به «حمایت سیاسی» نیاز دارد و او اکنون «۱۰۰ درصد» به لطیفه «باور دارد و بر این عقیده است که او باید آزاد شود. تصویر سال ۲۰۱۸ خانم رابینسون با لطیفه، دسامبر سال پیش به عنوان سند زنده بودن او در شبکه های اجتماعی دست به دست شد. مری رابینسون در سال ۲۰۱۸ با دعوت خاندان حاکم

اطلاعات روز: مری رابینسون، رییس جمهوری سابق ایرلند ادغان کرده که در مورد لطیفه آل مکتوم، دختر حاکم دویی، «اشتباه بزرگی» مرتکب شده است. به گزارش بی بی سی فارسی، خانم رابینسون پیشتر لطیفه را که در سال ۲۰۱۸ تلاش کرد از امارات بگریزد، «دختر جوان مشکل دار» توصیف کرده بود. اما خانم رابینسون که پیشتر به عنوان کمیسر عالی حقوق بشر سازمان ملل هم فعالیت کرده به بی بی سی گفت خانواده لطیفه او را «به طور وحشتناکی فریب داده اند.»

امریکا محمد بن سلمان را تحریم نمی کند

رسانه ها گزارش داده اند که ممکن است امریکا در قراردادهای فروش سلاح به عربستان تجدیدنظر کند و فروش تسلیحات را به تسلیحات دفاعی منحصر کند. گزارش اطلاعاتی امریکا در سال ۲۰۱۸ در زمان ریاست جمهوری دونالد ترامپ تهیه شد اما دولت دست به انتشار آن نزد این گزارش تاکید می کند محمد بن سلمان طوحی را تایید کرده بود که به موجب آن نیروهای اطلاعاتی این کشور مامور شده بودند جمال خاشقچی را «بگیرند یا بکشند.» ولیعهد عربستان که در واقع این کشور را اداره می کند، دست داشتن در قتل آقای خاشقچی را رد می کند. اگنس کالامارد، گزارشگر ویژه سازمان ملل متحد در جمع بندی تحقیقاتش از قتل آقای خاشقچی به عنوان «اعدام فراقانونی» یاد کرده است.

اطلاعات روز: ایالات متحده به دنبال انتشار گزارش محرمانه اطلاعاتی که در آن گفته شده محمد بن سلمان، ولیعهد عربستان فرمان قتل جمال خاشقچی، روزنامه نگار منتقد را تایید کرده، تحریم هایی را علیه چند شهروند سعودی اعمال کرده است اما ولیعهد عربستان در میان فهرست تحریم شدگان قرار ندارد. توقف صدور ویزا برای ۷۰ تبعه سعودی و توقیف اموال از جمله اقداماتی است که امریکا اعمال خواهد کرد. دولت عربستان سعودی محتوای این گزارش را رد کرده و آن را «منفی، غلط و غیر قابل قبول» خوانده است. به نقل از بی بی سی فارسی، آنتونی بلینکن، وزیر امور خارجه امریکا گفته است این اقدامات برای گسست در روابط دو کشور نیست و روابط میان عربستان و امریکا بزرگ تر از هر فرد دیگری است.

امریکا پس از انتشار این گزارش از یک سیاست جدید با نام خاشقچی با هدف جلوگیری از تهدیدهای مرزی برای مخالفان و روزنامه نگاران خبر داده است. آقای خاشقچی در اکتبر سال ۲۰۱۸ در حالی که برای گرفتن سند طلاق خود به کنسولگری عربستان در استانبول ترکیه رفته بود، توسط شماری از نیروهای اطلاعاتی عربستان که با پروازی اختصاصی به استانبول رفته بودند به قتل رسید. جسد او را تکه تکه کرده و از کنسولگری خارج کردند و بقایای جسد آقای خاشقچی هنوز کشف نشده است. متهمان این پرونده در عربستان در ابتدا به اعدام محکوم شده بودند اما دادگاه مجازات آنها را کاهش داد. در حکم دادگاه عالی کیفری ریاض که شهریور امسال صادر شد، پنج محکوم اصلی به بیست سال زندان و سه نفر دیگر به سه تا هفت سال زندان محکوم شدند.

- صاحب امتیاز و مدیرمسئول: ذکی دریابی zaki.daryabi2@gmail.com
- سردبیر چاپی: م. علی جاوید مالکی ۰۷۰۲۲۷۷۵۰۶
- سردبیر آنلاین: الیاس نواندیش
- گزارشگران و خبرنگاران: ایوذر ملک نژاد، جلیل رونق، خادم حسین کریمی، سهراب سروش، عابر شایگان، عبدالواحد حیدری، عصمت الله سروش، لطف علی سلطانی، لیاقت لایق، هادی خوشنویس و واجد روحانی
- مترجم: جلیل پژواک
- ویراستار: شیر مهریار
- صفحه آرا: رضا مظفری
- ارتباطات و روابط عمومی: محمدحسین جویا
- ایمیل: dailyetilaatroz@gmail.com
- آدرس: کابل، کارته سه شماره تماس: ۰۷۲۹۱۱۹۵۵۱ - ۰۲۰۲۵۰۰۱۸۷ توزیع: کانون فرهنگی زنگ صبح ۰۷۴۴۰۲۱۹۵۲

mjoya.dailyetilaatroz@gmail.com

شماره تماس: ۰۷۹۷۴۳۵۷۷۷ - ۰۷۶۷۱۵۲۰۶۲

خبرهای کوتاه

غیبت ستاره کلیدی رئال برابر آتلانتا قطعی شد

یوفا فرجام خواهی رئال برای کارت زرد کاسیمیرو را رد کرد و او بازی برگشت برابر آتلانتا را قطعاً از دست خواهد داد. رئال مادرید چهارشنبه شب با یک لشکر غایب برابر آتلانتا قرار گرفت. بازی رفت یک هشتم نهایی لیگ قهرمانان که اهمیت بسیار بالایی برای کپشانی ها داشت.

در این بازی کاسیمیرو هافبک دفاعی رئال باید حداکثر احتیاط را به خرج می داد تا کارت زرد دریافت نکند چرا که خطر از دست دادن بازی برگشت را حس می کرد اما دقیقه ۲۳ با خطا روی دووان زاپاتا از داور کارت زرد گرفت تا با سه کارته شدن بازی برگشت که سه هفته بعد در مادرید برگزار خواهد شد را از دست بدهد. کاسیمیرو در بازی دوم و سوم گروهی برابر گلاباخ و اینتر کارت زرد گرفته بود.

رئال مادرید برای بخشیده شدن این کارت زرد تقاضای فرجام داده بود ولی یوفا جمعه شب به باشگاه مادرید اطلاع داد که فرجام رد شده و کاسیمیرو مجوز حضور در بازی برگشت را نخواهد داشت. به این ترتیب ۲۶ حوت رئال باید در غیاب کاسیمیرو مهره کلیدی ویی جانشینش برابر آتلانتا قرار گرفته و ضمن دفاع از برتری ۱-۰ بازی رفت راهی یک چهارم نهایی شود. در صورت بهبودی فده والورده که بسیار نیز محتمل است، او در پست کاسیمیرو بازی خواهد کرد.

روبرتو مارتینز:

لوکاکو به لطف کوتاه بهترین شده است

روبرتو مارتینز، سرمربی تیم ملی بلجیم مدعی شد روملو لوکاکو در بهترین شرایط قرار دارد.

روملو لوکاکو در یک سال و نیم اخیر و در ترکیب اینتر به اوج آمادگی رسیده و تبدیل به یکی از خطرناک ترین بازیکنان فوتبال اروپا شده است. روبرتو مارتینز، سرمربی این ستاره بلجیمی در رده ملی به تمجید از کیفیت لوکاکو پرداخته و اذعان داشت او زیر نظر آنتونیو کونته پیشرفت زیادی داشته است.

روبرتو مارتینز گفت: «معدود بازیکنانی مانند روملو لوکاکو موفق به بازی کردن دروازه حریفان می شوند و او بارها موفق به خلق موقعیت و گلزنی شده است.

روملو لوکاکو در مقطع مناسبی راهی اینتر شد و حالا به لطف کار کردن زیر نظر آنتونیو کونته تبدیل به بازیکن کاملی شده است. حالا امروز و در این سن و سال، هیچ مهاجمی به اندازه روملو لوکاکو قدرتمند نیست.

البته لوکاکو در گذشته نیز نشان داده بود می تواند عملکردی مانند این روزهای خود در ترکیب اینتر را به نمایش بگذارد و درخشش لوکاکو موجب تعجب من نشده است. برای اولین بار در تاریخ یک بازیکن در پنج دربی متوالی گلزنی کرده است. لوکاکو موفق به انجام این کار شده و رسیدن به این دستاورد اتفاقی نیست.»

گزینه دورتموند برای جایگزینی هالند

دورتموند تبحر خاصی در جذب و پرورش استعدادهای بزرگ و فروش آنها به رقم های بسیار بالا دارد. سوالی که وجود دارد این است که این باشگاه آلمانی قصد دارد کدام بازیکن را به عنوان جایگزین هالند انتخاب کند.

الکساندر ایزاک، مهاجم رئال سوسیداد بازیکنی است که دورتموند برای جایگزینی هالند او را زیر نظر دارد. این بازیکن ۲۱ ساله سوئدی سابقه حضور در دورتموند را دارد. او بعد از این تیم راهی رئال سوسیداد شد و توانست در فصل جاری ۱۲ گل برای تیمش به ثمر برساند.

باشگاه بوروسیا دورتموند با توجه به احتمال زیاد جدایی هالند یک مهاجم جوان سوئدی را برای جایگزینی او انتخاب کرده است.

به نقل از اسپورت، به نظر می رسد که جدایی اریلینگ هالند از بوروسیا دورتموند در تابستان قطعی است. این بازیکن نروژی نمایشی خیره کننده در دورتموند داشت و چندین مشتری بزرگ دارد.

دورتموند برای فروش هالند ۱۰۰ میلیون یورو می خواهد و به نظر می رسد که مشتریان بزرگ این پدیده نروژی قصد پرداخت این رقم را دارند.

مورینیو:

گرت بیل در اوج آمادگی قرار دارد

شرایط شما باید در شرایط خوبی باشید و گرت بیل از زمان انتقال به تاتنهام در بهترین حالت خود قرار دارد. ما به تجربه و آنالیزهای گرت بیل او اعتماد داریم.

همه موارد در مورد گرت بیل با حداکثر مشارکت انجام می شود، همه بهترین ها را برای او می خواهند، زیرا در نهایت اوج گیری گرت بیل به سود تاتنهام است. ما بازی های لیگ برتر، یک فینال مهم و دقایق حساسی در لیگ اروپا پیش رو داریم، بنابراین گرت بیل هرچه با کیفیت تر، با اعتماد به نفس و تجربه باشد به سود ماست.»

می رسد. با تماشای تمرینات تاتنهام متوجه افزایش اعتماد به نفس گرت بیل می شوید و این روند از سبک ضربه زدن او پیداست. همچنین می توانید این موضوع را از گلزنی گرت بیل در دیدار چهارشنبه شب متوجه شوید و ضربه ای که او زد از اعتماد به نفس این بازیکن بود. بازیکنان ترسو که حس خوبی ندارند قادر به نواختن چنین ضرباتی نیستند و من فکر می کنم این گل گرت بیل خودش گویای همه چیز است.

این گل نشانگر ارتباط خوب با عضلات مغز بوده است. برای رخ دادن این

ژوزه مورینیو معتقد است گرت بیل به اوج آمادگی در تاتنهام دست یافته است.

به نظر می رسد روند نامطلوب گرت بیل، ستاره ولزی تاتنهام در هفته های اخیر به پایان رسیده و او حالا تبدیل به مهره موثری در ترکیب اسپرز شده است. ژوزه مورینیو، سرمربی باتجربه و پرتگالی مدعی شد این بازیکن باتجربه حالا در شرایط خوبی قرار دارد و این بهترین خبر برای او و تاتنهام خواهد بود.

ژوزه مورینیو گفت: «گرت بیل خوشحال تر از هر زمان دیگری به نظر

یک مانع بزرگ دیگر برای انتقال امپایه به رئال مادرید

کرده است.

اما نشریه آ.اس در گزارشی مدعی شد در صورت رخ دادن این انتقال، پست بازی کیلیان امپایه یکی از چالش های رئال مادرید خواهد بود. این ستاره فرانسوی در سالهای اخیر و در پست وینگر چپ عملکرد فوق العاده ای داشته و یکی از شروط او برای توافق با تیم جدیدش ادامه بازی در همین پست خواهد بود. اما مشکل اینجاست که رئال مادرید در این پست ادن هازارد را نیز در اختیار دارد و ستاره بلجیمی نیز علاقمند به تغییر پست نیست.

تداخل پست کیلیان امپایه و ادن هازارد می تواند چالش کادر فنی رئال مادرید در سال های آتی باشد.

کیلیان امپایه، ستاره فرانسوی و گلزن پاری سن ژرمن سالهاست مورد توجه رئال مادرید قرار دارد و به نظر می رسد او دیر یا زود بالاخره روزی راهی لالیگا خواهد شد. کیلیان امپایه برای تمدید قرارداد با باشگاه پاری سن ژرمن هنوز به توافق نرسیده و احتمال رخ دادن این انتقال بزرگ در تابستان پیش رو نیز وجود دارد. باشگاه فرانسوی برای فروش کیلیان امپایه رقمی در حدود ۲۰۰ میلیون یورو درخواست

ایلکای گوندوگان:

ممکن بود به جای سیتی برای یونایتد بازی کنم

طرفین اما در حد پیشرفتهای نبود چون مدیران باشگاه دورتموند گفته بودند که تمایلی به فروش من ندارند و چند سال هم از قرارداد من با این باشگاه مانده بود، بنابراین جای بحثی با باشگاهی درباره انتقال من باقی نمی ماند. این انتقال به این دلیل عملی نشد.»

منچستر سیتی در حالی در ۱۹ بازی اخیرش شکستناپذیر بوده است که گوندوگان با به ثمر رساندن ۹ گل و ارائه بازی های درخشان نقش مهمی در ثبت این آمار داشته است.

منچستر سیتی شد. گوندوگان ۳۰ ساله در گفت و گو با شبکه تلویزیونی اسکای اسپورتنس گفت: «فکر می کنم دو یا سه سال قبل از اینکه به منچستر سیتی ملحق شوم، منچستر یونایتد مذاکراتی با دورتموند برای جذب من داشت. شینجی کاگوا در آن مقطع به منچستر یونایتد رفت و یکی به من گفت که آنها پیش از خرید شینجی، چند بازی او را از نزدیک تماشا کرده اند و در این بین نظرشان معطوف به تو شده است.»

ستاره آلمانی ادامه داد: «مذاکرات

ستاره آلمانی سیتی قبل از این باشگاه مورد توجه یونایتد قرار داشت.

ایلکای گوندوگان که این روزها در اوج به سر می برد و یکی از بهترین هافبک های حال حاضر اروپا به شمار می رود، می گوید زمانی که در عضویت بوروسیا دورتموند بود، مورد توجه باشگاه منچستر یونایتد قرار داشته است. این هافبک آلمانی که بین سال های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۶ برای زردپوشان وستفالن بازی می کرد، در نهایت با جدایی از این تیم آلمانی در ازای ۲۰ میلیون پوند راهی

هر روز روزنامه اطلاعات روز را پست در منزلتان دریافت کنید

Subscribe to Daily Etilaat Roz

6 Months

120\$ USD

Annual

200\$ USD

برای ادارات دولتی و شرکتها

۴۰۰۰ افغانی

شش ماهه

۷۰۰۰ افغانی

یک ساله

قیمت: ۲۰ افغانی

یادداشت: تنها یادداشت روز دیدگاه رسمی اطلاعات روز می باشد. مسئولیت سایر نوشته ها به نویسندگان آن بر می گردد.

عباس اسديان

کتاب «روشنایی خاکستر»، نوشته‌ی زهرا یگانه، نوعی اتوبیوگرافی است. این کتاب در زمستان ۱۳۹۴ چاپ شد و یکی از پرفروش‌ترین کتاب‌های داخلی بوده است. نویسنده در این کتاب تلاش کرده سرگذشت خودش را با توجه به سنت‌ها و باورهای حاکم در جامعه افغانستانی نسبت به زنان بیان کند. از این رو محتوای «روشنایی خاکستر» نه «تخیلات» ذهنی یک نویسنده بلکه «واقعیت‌های» یک زندگی می‌باشد. این امر خود دلیلی است بر این که خوانش خود را از این رمان به بررسی واقعیت‌های موجود در جامعه اختصاص بدهیم و نه به کنجکاوی در عالم ذهن و بحث‌های انتزاعی. از همان ابتدای کتاب معلوم است که خواننده با روایت سرگذشت کسی مواجه است که قربانی سنت و باورهای بنیادگرایانه و غیرانسانی شده است. این موضوع را به مرور که وارد کتاب می‌شویم می‌فهمیم و خواننده - اگر متعصب و جزم‌گرا نباشد - به درک جدید از وضعیت زنان در جامعه دست می‌یابد. این دریافت‌ها می‌تواند از دو زاویه صورت بگیرد: اول، خواننده موقعیت اجتماعی و فرهنگی خودش را درک می‌کند. دوم، وضعیت و باورهای خودش را نسبت به «زن»، و خصوصاً این که باورهای دینی حاکم در جامعه زن را تا چه حد به یک موجود فرودست تبدیل کرده است، می‌فهمد. در مورد دوم رویکرد نویسنده کتاب به مسائل نقدانه می‌باشد و از این رو خواننده دگراندیش را به چالش می‌کشد. مهم‌ترین چیزی که در باره «روشنایی خاکستر» باید گفته شود (و این قطعا نیت نویسنده کتاب هم بوده) این است که باورهای نادرست، غیر اخلاقی و غیر انسانی را نسبت به «زن» تغییر بدهد. حالا ممکن است این باورها ریشه در فرهنگ دینی داشته باشد و یا هم ریشه تاریخی-فرهنگی. در هر دو حالت نویسنده خواهان نقد این باورها است. در همان صفحه‌های ابتدایی حاکمیت تفکر زن ستیزانه بیان می‌شود: «زن اگر باسواد شود، جادوگر می‌شود و خانه شوهر و پدر را به باد می‌دهد» (روشنایی خاکستر، ص ۱۳). همین یک مورد کافیست تا ادامه‌ی این ماجرا را، آن هم برای زنی که توانسته در مقابل این باورها ایستادگی کند، حدس بزنیم. اما واقعیت این است که چنین نگرشی صرفاً نسبت به زنان باسواد وجود ندارد بلکه زنان بی‌سواد هم از این مشکل رنج می‌برند، حتی مشکلات فراروی زنان بی‌سواد به مراتب بیشتر از زنان باسواد هست. از این رو بعید نیست که در چنین جامعه‌ای این گونه باورها وجود داشته باشد: «دختر با لباس عروسی از خانه پدرش خارج می‌شود و با کفن از خانه شوهرش به طرف گورستان می‌رود» (ص ۳۸).

سرنوشت تراژیک یا واقعیت محتوم؟

مروری بر کتاب «روشنایی خاکستر»

نویسنده کتاب با بیان این نکته که «نگاه از بالا به پایین تو، مانع دیدن دردها و واقعیت‌های زندگی دیگران می‌شود» گام مهم برای تغییر دیدگاه مخاطبانش بر می‌دارد. و این نکته مهم می‌تواند برای کم‌شدن چالش‌های زندگی زنان تأثیر مثبت داشته باشد. اگر ما بیش از حد برخورد سطحی با مسائل نداشته باشیم، و صرفاً به شعرهای فمینیستی و ژورنالیستی اکتفا نکنیم، می‌بینیم که نوعیت «نگاه» ما نسبت به دیگران در هر حالت مهم‌ترین امر در زندگی می‌باشد.

سرنوشت تراژیک یا واقعیت محتوم؟
خواننده‌ی که احساساتی باشد احتمالاً قبل از هر چیزی خواهد گفت: «روشنایی خاکستر» دردآور و تراژیک است. چون اگر از یک طرف عقاید سفت و سخت دینی و اوضاع نابسامان زن را درون «جامعه» در نظر بگیرد و از طرف دیگر هم همین وضعیت را درون «خانواده» تصور کنید که مرد زن را تبدیل به یک «بزار» صرف نموده است، و حقوق زن در حوزه عمومی و خصوصی زیر پا شده است، تراژیک بودن وضعیت امر واضح است. ولی این موضوع عمیق‌تر از آن است که آن را به لحاظ احساسی مورد قضاوت قرار بدهیم. به عبارت دیگر، تراژیک بودن سرنوشت زنان در جامعه افغانستان یک اتفاق نیست بلکه یک واقعیت حتمی است. برحسب روایت «روشنایی خاکستر» مردان در جامعه افغانستان فاقد هر نوع احساس انسانی پنداشته شده است: «آغوش مرد سرد است و دردناک. آغوش مرد زجر است و تن دادن به ذلت. آغوش مرد درد است و تعفن» (ص ۹۷). اگرچند واضح است که تعمیم دادن چنین باورها نسبت به همه‌ی مردان درست نیست، اما جریان غالب در جامعه همان چیزی است که در این کتاب می‌خوانیم.

این موارد، و مواردی که گمان می‌برم همه به نحوی با آن درگیرند، بیشتر در دو فصل اول کتاب توضیح داده شده است. خواننده گمان می‌کند که ریشه‌ی تمام مشکلاتی را که تا به حال مرور کرده فقط در یک تصمیم نادرست درون خانوادگی می‌توان جست‌وجو نمود. یعنی اگر آن تصمیم نابه‌جای خانوادگی (به شوهر دادن دختر در سن پایین و به یک مرد معتاد) گرفته نمی‌شد دیگر شاهد بروز مشکلاتی که زهرا یگانه آن را روایت کرده و زیسته است، نمی‌بودیم. اما این باور به زودی موضوعیت خود را از دست می‌دهد، چون بعداً خواننده می‌بیند که دیگر نمی‌توان این مشکل را ناشی از یک تصمیم نادرست خانوادگی دانست بلکه این مشکل از وضعیت فرهنگی و تاریخی حاکم بر جامعه نشأت گرفته است. بعد از آن که یگانه می‌خواهد خودش را از دنیای فلاکت‌بار و زندگی‌ای که «اسیر» شده است برهاند در اولین اقدام با این باور مواجه می‌شود که «رهایی» از بند هم به نوعی بیماری محسوب می‌شود: «زن طلاق شده یعنی زن بدنام، زن طلاق شده یعنی مجرم مطلق و کسی که حتا خانواده برای او جایی ندارد» (ص ۱۲۹). از این به بعد ما با سطح دوم ماجراها آشنا می‌شویم. منظور این است که ایستادگی در برابر مشکلات و باورهای غلط فرهنگی و تاریخی است که «روشنایی» را از دل «خاکستر» بیرون می‌کشد. در این سطح ما با نوعی «عصیان‌گری» و تابو شکنی مواجه هستیم، عصیان‌گری و تابو شکنی‌ای که برای دست‌یافتن زنان به حقوق‌اش قابل دفاع است: «یاد لحظه‌ای افتادم که مرا با چند کلمه‌ی عربی سال‌ها در شکنجه‌گاه سلطان زندانی کردند و درد دیدم؛ چند کلمه‌ی که معنایش را هم نمی‌فهمیدم» (ص ۱۳۳). و بعد به تعقیب این تابو شکنی‌ها است که نویسنده کم‌کم متوجه مشکلات اساسی، و ریشه‌ی بدبختی‌هایش می‌شود. زیرا نویسنده متوجه این موضوع است که مشکلات زنان از همان دوره ظهور دینی به نام اسلام آغاز شده است: «فکر کنم از اول هم زن حقی نداشته است» (ص ۱۳۸).

ما هیچ، ما نگاه

بعد از آن که نویسنده‌ی «روشنایی خاکستر» از جهان کوچک و محدود درون خانوادگی خودش را می‌راند نگاهش نسبت به همه‌ی مسائل تغییرات اساسی پیدا می‌کند. به همین دلیل در پی این است که تلاش کند تا نگاه مردان را نیز نسبت به زنان تغییر بدهد. زیرا نگاه مردان نسبت به زن متعصبانه و ویران‌گر است: «زن که پول پیدا کرد، دیگر کنترلش سخت است» (ص ۱۳۵). مشخص است که این باورها به همان قانون و دینی که زن را یک موجود ناقص

و بی‌حق و حقوق محسوب نموده است ربط مستقیم دارد: «این قانون بهای مرا با همان چند دانه ظرف و فرش سنجیده بود، نه به عنوان انسانی که حق مشترک دارد برای داشتن فرزندان» (همان). روی هم رفته این موارد هم برای خواننده و هم برای نویسنده دیدگاه خلق می‌کند؛ این که دید همه‌ی ما نسبت به زنان و مسائل مرتبط به آن غیرعقلانی و غیر انسانی است. نویسنده کتاب با بیان این نکته که «نگاه از بالا به پایین تو، مانع دیدن دردها و واقعیت‌های زندگی دیگران می‌شود» گام مهم برای تغییر دیدگاه مخاطبانش بر می‌دارد. و این نکته مهم می‌تواند برای کم‌شدن چالش‌های زندگی زنان تأثیر مثبت داشته باشد. اگر ما بیش از حد برخورد سطحی با مسائل نداشته باشیم، و صرفاً به شعرهای فمینیستی و ژورنالیستی اکتفا نکنیم، می‌بینیم که نوعیت «نگاه» ما نسبت به دیگران در هر حالت مهم‌ترین امر در زندگی می‌باشد. نویسنده کمی بعدتر از این، نوعیت نگاه از «بالا» به «پایین» را با این سخن که «به محض آمدن فرزندان نویسنده هم یاد دادم که او هم باید در کنار خواهرش باشد، نه این که در مقابلش» اصلاح نموده است. دنیای آدمی در واقع چیزی نیست جز همان نوعیت «نگاه» اش به هستی. از این رو به جای این که ما از بالا به دیگران نگاه کنیم و یا در مقابلشان قرار بگیریم راه عقلانی و انسانی‌اش این است که در «کنار» دیگران خودمان را قرار بدهیم. خواننده متوجه می‌شود که سه نوع طرز دید در این جا نقد شده است: نگاه از بالا به پایین، نگاه از پایین به بالا، نگاه به دیگران به عنوان رقیب. بدیل این سه نوع نگاه این است قبل از هر چیز باید به دیگران به عنوان یک انسان نگاه شود، یعنی به عنوان موجوداتی که رنج می‌برند، با ضعف و کاستی زندگی می‌کنند و احساسات مشابه هم دارند. زهرا یگانه این مورد را چنین توضیح داده است: خودمان را همیشه باید در «کنار» دیگران بیاییم. سخن پایانی: سیون دو بووار، فیلسوف و فمینیست تأثیرگذار قرن بیستم و نویسنده کتاب «جنس دوم»، گفته بود زن، زن به دنیا نمی‌آید بلکه جامعه آن را به زن (موجودی فرودست) تبدیل می‌کند. اصولاً به لحاظ ذاتی و ماهوی زنان با مردان تفاوتی ندارند اما سنت‌ها و باورهای حاکم در یک جامعه باعث می‌شود که زنان در جایگاه پایین‌تر از مردان قرار بگیرد. از این رو، تمام دردهای روایت شده در «روشنایی خاکستر» به این بر می‌گردد که به زن بیش از آن که به عنوان انسان نگاه شود به عنوان جنس دوم نگریسته می‌شود. امیدوارم تلاش زهرا یگانه در این کتاب، برای نهادینه شدن باورهای انسانی نسبت به زنان، مورد توجه قرار بگیرد.

فروش ویژه

شروع سال تحصیلی ۱۴۰۰ با کتاب‌های کمک آموزشی هشت پا ویژه کودکان و نوجوانان

انتشارات کودکان؛ ناشر پیشرو در انتشار کتاب و مواد آموزشی برای کودکان و نوجوانان

- فروشگاه مرکزی: کارن، کارن ۴، چهارراه پل سرخ، مارکت تجاری-مغزی، مجتمع کتابستان منزل اول، انتشارات و فروشگاه کودکان
- ☎ ۷۴۹۹۳۳۳ - ۷۴۹۹۳۳۳ - ۷۴۹۹۳۳۳ - ۷۴۹۹۳۳۳
- آدرس نمایندگی های ولایت
- نمایندگی ۱: مزار شریف، جاده زینت‌الوجه، مانا ابراهیم، نزدیک مقریه، سفلی، بوستان فرهنگی ابق فریا ۷۸۳۱۱۱۱۱ - ۷۷۸۱۱۱۱۱
- نمایندگی ۲: مزار شریف، نمایشگاه بین‌المللی دامپن کتاب سعادت، مقابل کتابفروشی بهیفر ۷۷۹۰۰۰۰۰ - ۷۷۹۰۰۰۰۰
- نمایندگی ۳: هرات، جریبل، چهارده منری بالا، رویوی سوز کولا، کتابسرای جعفری ۷۸۳۸۲۸۱۳ - ۷۸۳۸۲۸۱۳
- نمایندگی ۴: هرات، چوک کله، حد کتابخانه عامه، انتشارات فروری ۷۷۶۶۶۶۶۶ - ۷۷۶۶۶۶۶۶
- نمایندگی ۵: میان، جوار مارکت سبزی و میوه، فرش، کتابفروشی معرفت ۷۳۰۳۳۰۰۰ - ۷۳۰۳۳۰۰۰